

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 50.—
za en mesec . . . „ 4.50
za Nemčijo celoletno . . . „ 55.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 60.—

V Ljubljani na dom

za celo leto naprej . . . K 48.—
za en mesec . . . „ 4.—
V upravi prejemam mesečno . . . 3.50

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 10.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 12.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 15.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna petlirata (80 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po 50 v
za dva- in večkrat . . . „ 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostopna petlirata K 1.—
Izhaja vsak dan izvenredno ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vzni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-her. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Preleklili leden.

Ministrski predsednik baron pl. Hussarek se je začel pogajati s parlamentarnimi strankami, da bi pripravil tla za skorajšnje novo zasedanje parlamenta. Sešel naj bi se državni zbor sredi septembra in rešil državne zakone. Doselej je Hussarek zasljal zastopnike Čehov. — Gospodskazbornica, ki se je 29. julija odobrila proračunskega projekta in druge sklepe poslanske zbornice. Novi ministrski predsednik je v svojem nastopnem govoru med drugim rekel, da bo Avstrija izpolnila svoje poslanstvo samo tedaj, če se bo zavedala, da je pravrelec njene kulturne moči v nemškem narodu. — Svobodna agrarna zveza nemških poslancev se je 30. julija sešla na posvetovanje in tu sprejela sklepe o zvišanju cen žitu, krompirju in senu, o odpravi dobavnih premij, o revizicijah itd. naznanila ministru za prehrano dr. Paulu, ki je nato za 2. avgust sklical posvetovanje poslancev in vladnih zastopnikov. — Nemški radikali so ministrskega predsednika pl. Hussareka v časopisu javno pozvali, naj izpolni dano jim obljubo. Takoj nato je »Wiener Ztg.« objavila naredbo o ustanovitvi nemškega okrožnega sodišča v Trutnovu. — Ministrom za ljudsko zdravje je imenovan dr. Horbaczewski. — Slovenska socialno-demokratska stranka je na svojem zborovanju dne 28. julija v Ljubljani izjavila za združitev trojemnega jugoslovanskega naroda v lastno demokratsko državo. — V Ukrajini je nemško vojno sodišče obsodilo bivše ministre tiste vlade, s katero so bili sklenili brestovski mir, a jo nato siloma odstranili in jo nadomestili s kozakiški hetmanom Skoropadskim, na več let ječe. 30. julija je pa prišla moskovske socialno-revolucionarne stranke izvršil v Kijevu bombni atentat na poveljnika nemških čet na Ukrajini gen. maršala pl. Eichhorna in njegovega pobočnika pl. Dresslerja. Oba Nemca sta še tisti dan umrla. Nad Ukrajino so proglasili oblegovalno stanje in za prišli še ostale ministre prejšnje vlade. — Boljševiška vlada ruske republike je proglasila, da je socialistična Rusija v nevarnosti in napovedala meščanstvu, ki ji ni prijazno, boj na življenje in smrt. Stranka socialnih revolucionarjev se je z večino glasov izrekla za teroristično taktiko proti boljševikom. Čehoslovaki so zasedli doslej že 10 gubernij. — Angleški državnik Balfour je imel na ustanovnem zborovanju jugoslovanskega odbora govor, v katerem je poudaril, da se morajo jugoslovanske dežele združiti v samostojno državo, da mora Balkan pripasti balkanskim narodom in da se morajo v vojni opustošene slovenske dežele obnoviti. — Bavarska zbornica je sprejela lasten deželni zakon o izrednem davku na premoženje z izrecnim povdankom, da prehititi splošni državni zakon in dotični davek otme iz pruskih rok in zagotovi lastni deželi. — Na italijanskem bojišču običajne praske. — V Albaniji so se Italijani nekoliko umaknili tudi z desnega brega Marne in se utrjujejo med Ardri in Aisno. Ententine čete pritiskajo nanje z nezmanjšano silo. Nemci izvajajo silovite protinapade in so ujeli doslej nad 24 tisoč sovražnikov.

Za Jugoslavijo.

Dr. Anton Mahnič, škof na Krku.

II.

Ali je to veleizdaja?

Končno se je v malih tlačenih narodih — a tako tudi v nas — porodila misel, ker

nikjer ne najdemo razumevanja in uvaževanja naših opravičenih pritožb, ali ne bi mogli naših zadev predložiti bodoči mednarodni konferenci, do katere bo vendar, preje ali pozneje, prišlo. Med tem, da zopet odkrito povemo, tudi od te mirovne konference kot take veliko ne pričakujemo. V diplomatskih krogih dela veliki apostol svetovnega miru na Petrovi stolici, Benedikt XV., z vsemi silami na to, da se sklene mir na temelju medsebojnega sporazuma, ki je ponovno povedal svoje prepričanje, da more priti do pravega trajnega mednarodnega miru le tedaj, ako obrzda veliki narodi svoje nenasično politično lakomnost in se odreko aspiracij nesrečnega imperializma. Prenehajo naj tlačiti male narode. Dajte vsakemu narodu njegove pravice in svoboden razvoj njegovih sil. To je jedro političnega programa Benedikta XV. Mi vemo pozitivno, kako leži papežu Benediktu na srcu usoda malih tlačanih narodov, a smo prepričani, da smo tudi mi Jugoslavi, ki smo si pred vsemi evropskimi narodi pridobili zasluge za brambo krščanske vere in civilizacije, globoko zapisani v njegovem očetovskem srcu. Tudi papeževa beseda se bo morala pri pomirjevanju sprtih krščanskih narodov poslušati in uvaževati, prej ne bo prišlo in tudi ne more priti do trajnega miru. To je tudi glavni razlog, zakaj se upamo sklicevati na bodoči mirovni kongres: ker tam bomo imeli očeta, ki bo zastavil svojo besedo za nas in za naše svete pravice. Ali je to veleizdaja?

Gospodje Nemci in Mažari!

O veleizdaja! Mi smo veleizdajalci, ker protestiramo proti krivicam, ki se nam povzročajo dnevno, ker reklamiramo svoje pravice? Hoteli bi videti, bratje Nemci in Mažari, kako bi se pokazal vaš patriotizem in dinastična lojalnost, ako bi pričeli na vašem narodnem telesu izvrševati operacijo podobno tisti, ki jo že skozi stoletja izvršujete na našem!

Kaj bi počeli, gospodje Mažari, če bi vam z Dunaja pričeli kosati Veliko Mažarsko na okrožja, kar nameravajo storiti na Češkem? To se razume, da se vi sklicujete na vaše historično pravo; ali tudi Češka ima svoje historično pravo kot neodvisno kraljestvo, pravo, ki v nobenem oziru ne zaostaja za vašim državnim pravom. Ali ne nosi avstrijski cesar poleg vas in pred vami naslova češki kralj? Seveda češko državno pravo je ostalo na papirju, dočim je postalo vaše konkretno dejstvo!

Kaj bi, gospodje od »Neues Österreich« in »Reichspost« — da ne govorim o pristaših vsenemške stranke — kaj bi vi pričeli, ako bi vam na Dunaju v vaše šole, v srednje in ljudske in v druga učilišča, uvedli tudi noč češki jezik, a vaši otroci ne

bi smeli niti besedice izgovoriti nemški? Vendar bi vam moglo onih pet šest stotisočev Čehov, ki žive na Dunaju, storiti to z isto pravico, s katero vi n. pr. Slovenci v Trstu in Gorici, čeprav so avtohtoni in jih je dvajsetkrat več kot vas, ne privoščite niti ene cele ljudske šole! V sami Kranjski, ki je do 95 odstotkov slovenska, a le 5 odstotkov nemška, imajo Slovenci le eno čisto slovensko gimnazijo, ali tudi ta ni državna!

Ali ko bi vam, gospodje na Dunaju, na Tirolskem in Solnograškem pričeli z namestništvom dopisovati izključno v češkem in poljskem jeziku, kot nam dopisujejo izključno v nemškem jeziku? Kljub vsem našim zahtevam in protestom ste ustanovili v Trstu nemško navtiko, iz katere je izključen naš jezik, čeprav je morje in njegova obala od Tržiča do Kotorja naša!

Pojdite na Koroško! Na Koroškem je razmeroma mnogo več Slovencev kot na Češkem Nemcev. Kaj bi pričeli, če bi vam na Češkem zaprli ali počehili, začenši od nemškega vseučilišča v Pragi, gimnazije in druga učilišča, pa do zadnje ljudske šole, dočim vi na Koroškem Slovencev ne privoščite niti ene ljudske šole!

Nasprotno, vi se nam na vse naše tožbe in proteste enostavno smejete, norce brijete. Ko sem pred dvajsetimi leti nekemu, sedaj pokojnemu, c. kr. ministrskemu predsedniku na Dunaju ad oculos dokazal, kam vodi politika tlačenja in izkoriščevanja enega naroda proti drugemu, mi je enostavno odgovoril: »Wir haben ja die Macht!« Se ve, vi hočete, da vam k vašemu ubijalskemu delu pritrjujemo, da vas slavimo kot edino lojalne, edino zanesljive stebre habsburške dinastije!

Da, na rodni zemlji smo mi raja, žrtve vaše imperialistične politike!

»Secundum hominum genus.«

Mi smo vam »Herdenvolk« — »quasi secundum hominum genus« (Florus). Z lastnimi očmi moramo gledati, kako nam trgate od naše zemlje kos za kosom, kako postajamo tujci na rodni zemlji. In na vse to ne bi smeli niti črhiniti, da nas pred svetom ne proglasite za veleizdajalce, upornike, za igračko, s katero se po mili volji igra Veliki Orijent!

Gospodje, ako hočete najti podavačev prostozidarjev, potem jih iščite drugje, a ne med nami. Iščite jih v vaših vrstah!

Mazzini, veliki mojster in neizprosni sovražnik Avstrije, si je izbral za geslo svojemu delu: Delenda est Austria! V dosedega tega namena je treba po njegovem navodilu avstrijske narode enega na drugega nahujskati, razdvojiti. To delo od Mazzinijevih časov sem sijajno uspeva, a to ne vsled razpihovanja nacionalnih strasti po Velikem Orijentu in prostozidarstvu

od zunaj, ampak vsled nemške in mažarske nadutosti in šovinizma od znotraj. Najžalostneje, in kar napravi to zlo za nepopravljivo, je dejstvo, da trobite v rog tega šovinizma v monarhiji tudi vi, ki se smatrate za edino prave ortodoksne katoličane!

Divide et impera!

Zvesti staremu poganskemu načelu Divide et impera! ste ustvarili dualizem, razkosavili monarhijo na dve polovici. Vi polagate jedro politične modrosti v to, da hujskate en narod na drugega, ter s tem dosegate kot pravi pregovor: Duobus ligantibus tertius gaudet; Italijana na Slovenca, Slovenca na Italijana; Poljaka na Rusina, Rusina na Poljaka; Hrvat na Srba, Srba na Hrvata, kakor pride to bolj prav vašim interesom in megalomaniji. Navdušujete se za Veliko Hrvatsko — brez Srbov in proti Srbom! Vi uporabljate vsa mogoča sredstva, da bi premamili Poljake, da se pridružijo vam in vam pomagajo tlačiti ostale slovanske brate. Vi ste Slovencev vzgojili nemškutarstvo, vi ste na jugu skrbno gojili italijanski element, da s tem slabite slovanstvo in tako zavladate enim in drugim; pod vašim varstvom se je okrepila na jugu iredenta!

In tako je prišlo v monarhiji do tega, da so vsi narodi razdvojeni, en narod nahujskan na drugega, vsi enako nezadovoljni in ogorčeni, ker vsi ječijo pod jarmom nemško-mažarskega imperializma.

Iskreno obžalujemo, ako so nekateri nezadovoljniji zaplovlili po centrifugalni struji in goje antidinastične težnje tož iščejo rešitev pred narodno smrtjo na drugi strani meja, obžalujemo (naprej zaplenjeno).

Mi tudi toliko ne zamerimo liberalcem; kot vsak, tako morajo imeti tudi oni svojega Boga; pa ker se ne klanjajo pravemu Bogu, so našli malika, kateremu bodo izkazovali božansko čast: malik jim je absolutni nacionalizem, a njegov kult obstoji v narodnem šovinizmu in imperializmu. Ali mi zamerimo tistim, ki se klanjajo pravemu Bogu in Njegovemu Kristusu, a z liberalci pa vlečejo jarem poganskega šovinizma in imperializma. Tudi med njimi so taki, ki, dočim se pripravljajo, da prinesejo Očetu pomirno žrtev za grešni svet, vsaki dan izgovarjajo besede: Justitia et pax osculatae sunt. Ni miru brez pravice! Prej pravica, potem mir! Ex ore vestro vos iudico.

Gospodje, vi ste zgrešili naslov. Bajke o voditeljih katoliške stranke, ki korakajo po godbi Velikega Orijenta in na povelje prostozidarjev, to bajko ste naslovili na nas, dočim bi jo morali nasloviti na vas De vobis fabula narratur.

LISTEK.

V obleganem Parizu.

Takoj začetkom sedanje vojske in pa tudi letos je bil skoro vsak Nemec prepričan, da bodo kmalu v Parizu in tam diktirali mir kakor so ga l. 1871. Zato je brezlovomno marsikdo z zanimanjem čital knjigo bavarskega poslanskega tajnika Cahn. Ko je l. 1870. izbruhnila vojska, je šel iz Pariza v Monakovo, a so ga takoj poslali nazaj in so ga pridelili švicarskemu poslaštstvu. Tam naj bi skrbel za varstvo Nemcev iz juga. V podobi dnevnika nam je zapisal svoje spomine iz časa obleganja, obegajoč čas od 5. julija 1870 pa do 24. julija 1871. Izšli so ti spomini predlanskem, leta 1916.

Zanimiva je označba francoske ljudske duše. Oni pojavi, ki jih danes na Francozih tako dobro poznamo, se kažejo tatar v prvih znakih. Francoz je idealen, njegov ideal je veličina naroda in domovine, temu žrtvuje vse, življenje, zanj gre v mrt. Zlasti mu je za slavo. Že Napoleon je večkrat rekel: »Francozje nič ne razumejo, kaj je to prostost; kričimo jim v ho: slava, pa pozabijo na vse drugo; milijo, da so prosti, pa niso, ker jih ravno

ta klic zasužnji.« Sovraštvo do Nemcev je poganjalo takrat prve cvetke, upili so: v Berlin, maščevanje itd. Že l. 1867. so bili ob priliki svetovne razstave v Parizu napram Prusom zelo mrzli, tudi uradni krogi so dali Nemcem to čutili. Čisto navadni ljudje so se o Nemcih izražali zelo zaničljivo; o Kruppu je rekel neki delavec: »Naj napravi ta zeljar topov kolikor hoče, mi mu jih bomo pobrali vse.«

Zanimivo je, kako Francoz zna zagovarjati vsak neuspeh in kako svoje sodeželane zataji, če je treba. Ko generali Mac Mahon, Frossard in dr. začetkom vojske l. 1870. niso imeli sreče in so jih Nemci potolkli, so se zgovarjali Francozje najprej na nemško premoč. Ko je pa Cahn nekemu Francozu rekel, kako je vendar to, da se dajo francoski generali tako presemetiti, so mu vsi navzoči odgovorili: »Saj to niso pravi Francozje, to so osli.« To gre naprej; vsak neuspeh gre na račun oslov ali pa izdajalcev. Umljivo, Francoz je mož idealov in si kake večje nesreče brez izdajstva niti predstavljati ne more. Cahn jih očitno, da so bili tako zaljubljeni sami v sebe, da niso mogli verjeti na noben poraz. To je pač težko, želja je v takih slučajih vedno močnejša kakor pusta resničnost, take pojave si lahko razlagamo. Tako daleč so šli v samoljubju, da celo mirni in pravični Cahn hvali Boga, da je obleganje končano, češ »teh fraz visokosti in

nepopoljšljive ošabnosti nisem mogel več poslušati; vidimo, kako se tudi najduhovitejši narod duševno izrabi, če dolgo časa ne dobi nobenega vtisa od zunaj.« Kar je videl Cahn pri Parižanih v malem, opažamo danes pri Nemcih v velikem.

Vendar pa niso takrat Nemcev še tako sovražili kakor jih sedaj, niso jih imenovali neprestano barbare in niso izobčili vsega, kar je dišalo po nemštvo. Na programih koncertov, ki jih je prirejal Pasdeloup, beremo večinoma imena Beethoven, Mozart, Haydn, Weber in Mendelssohn; skupiček iz nekega koncerta je bil namenjen za nabavo topa, ki so mu dali ime »Beethoven«. — Sicer pa Beethoven ni bil Nemec v današnjem smislu. — Vseeno je pa morala vlada večkrat z ukrepi in naredbami nastopiti proti izgredom, ki so se vršili proti Nemcem. Enkrat je množica napadla Dreherjevo pivovarno in jo razrušila, natakari so upili: »Pustite nas, mi nismo Prusi, mi smo Avstrijci!« Takrat sta bila pojma Prus in Avstrijec tako različna, kakor sta zemeljska tečaja; ni nas še vezala blažena misel Srednje Evrope.

Cahn očita Francozom pomanjkanje poguma glede lastnega prepričanja: nihče si ne upa povedati svojega mnenja javno, če ni isto kakor splošno ali pa vsaj ono njegove stranke ali pa bližnje okolice; vsak hoče pretiravati in se odlikovati pred drugimi, tudi če samega sebe zataji. Pri-

poveduje, da se je obrnil v neki privatni zadevi na razne svetnike pariške občine. »Vsak od teh mož je bil z menoj zelo prijazen, če sva bila sama, nobenemu ne morem ničesar očitati. Kot posamezne osebe so prava jagnjeta prijaznosti; če pa pridejo skupaj in kaj razmotirajo z menoj, tedaj se oblečejo v volčja oblačila, drug hoče biti hujši od drugega. Doma ponižne ovce, v skupnosti tuleči volkovi.« Posamezniku manjka trdnosti in zaupanja v lastno prepričanje in lastni značaj, potrebuje javnega mnenja, volje večine, zmaj vpraša: Kaj bodo pa drugi rekli? Tako Cahn o Francozih. Sedaj se pa vprašajmo, če ne velja ta karakterizacija za človeštvo sploh, za vse narode in sloje. Kaj ljudje mislijo, kaj pa govorijo!

O prehrani obleganih Parižanov nam podaja Cahn natančne podatke, čisto drugače kakor jih navadno beremo in ki so vpodobili v nas sliko lakote v Parizu. Koncem septembra 1870 je vpeljala vlada maksimalne cene na kruh in meso, da ne bi šle preveč kvišku. Zase in za svojo kuharico je kupil Cahn tedaj zalogo živila, ki jo je preračunal na tri mesece, in je dal za vse skupaj 325 frankov; to se pravi za mesec 100 kron. Poznejše dopolnilo je dobil tudi še za zmerno ceno. Kaj pa pri nas dobiš za 100 kron, in vendar nismo v tako ozkem obroču kakor je bil oblegani Pariz, 15. oktobra so vpeljali karto za meso, na

Novi davki.

Posestni in obrtni davek. — Davek na vino, sladkor in premog.

Komaj en teden je potekel, odkar je poslala vlada poslansko zbornico na poštne karte, da jo se zglasijo, da jo hoče zopet sklicati k zasedanju. V poučenih krogih pravijo, da je določen termin za 17. septembra t. l. Časi so se korenito izpremenili. Se pred letom dni ni hotel avstrijska vlada ničesar slišati o kakem parlamentu; takrat so ji bili posebno državni poslanci bagatela, ki je ni bilo treba vpoštevati. Ministri so se čutili dovolj močne, da vladajo ljudstva brez ljudskih zastopnikov; se jim ni bilo treba ozirati na ljudske želje, na njegove težnje in na njegovo gorje. Danes je absolutizem saj formalno str. Sier vemo, da so ministri navdahnjeni z absolutističnim duhom in da smatrajo vladovanje kot tajnost privilegiranih krogov. Na drugi strani pa vedo, da bi nastale pobune, kakor jih Avstrija še ni videla, ako bi razpustili parlament ter uvedli Stürgkhov absolutizem. Edino radi tega, ker je ljudstvo jasno pokazalo, da se noče dati več vladati brez parlamenta, je vlada zatajila svoje absolutistične težnje ter se poslužila parlamenta. S tem bičem mora ljudstva tudi v bodočnosti vihrati nad glavami ministrov — in absolutizem se ne vrne več.

Torej vlada rabi zopet parlament in ga hoče že prihodnji mesec sklicati. Poročilo, ki ga je podala v parlamentu pred dvema tednoma kontrolna komisija za državne dolge, mora učinkovati uničujoče na vsakega državnega finančnika, ki misli resno sanirati avstrijske finance. Kakor smo zvedeli, je bila zakulisna kritika o naših državnih financah še bolj ostra in je namigovala na katastrofalne posledice, ki morejo slediti, ako se ne bodo v najkrajšem času pokrili redni državni izdatki z rednimi dohodki. Ti večaki so mnenja, da se morajo na eni strani dohodki zvišati, na drugi pa izdatki zmanjšati, tako da bi se moralo samo za čiste vojne izdatke najeti posojilo. Ako se to ne zgodi čim prej, morejo po njih mnenju priti katastrofalne posledice. To je zakulisni komentar k poročilu kontrolne komisije za državne dolge.

Pred par tedni je konferiral Steinwender s finančnim ministrom. Steinwender je oni mož, ki resno misli na sanacijo avstrijskih državnih financ; ali morejo sredstva, ki jih on predlaga, doseči nameravani cilj, je drugo vprašanje. Nas zanima dejstvo, da je Steinwender že od nekdaj zastopal mnenje, da se morajo davki povišati. Tudi njegova zadnja konferenca se je pečala s tem predmetom. Za septembrsko zasedanje je vlada že pripravila celo kopico davčnih načrtov. Le radi tega, da se dovolijo novi davki, namerava vlada sklicati parlament za 17. septembra t. l.

Predvsem hoče vlada povišati posestni davek. Ta davek je bil pred vojsko razmeroma nizek; med vojsko pa so se določile jako visoke doklade. Te doklade ne znašajo nič manj kakor 80 odstotkov. Na Kranjskem se je plačevalo pred vojsko za posestni davek približno 1 milijon kron, preteklo leto pa nič manj kakor 1.820.000 K. Ni dovolj, da so povišali ta davek za 80 odstotkov, sedaj pa ga hočejo še več kakor za 100 odstotkov.

Tudi splošni obrtni davek je po mnenju vlade prenizek. Ravno obrtniki so med vojsko hudo trpeli. Nešteto jih je bilo vpoklicanih, drugim, ki so ostali doma, so odvzeli delavce in končno ima le malokateri obrtnih sirov in drugih pripomočkov, ki jih rabi v svoji obrti. Niti ene desetine toliko dela, kakor so ga imeli pred vojsko, nimajo sedaj. Kljub temu pa

kuponih so bile označene porcije in mesar je trgal kupone proč. 30. oktobra je stalo pol kilograma oslovskega mesa štiri franke. Par dni pozneje, 4. novembra, je prinesel list »Liberté« sledeči cenik: kilogram šunke 16 frankov, klobasa 32, konjsko meso po kakovosti dva do štiri franke, oslovsko meso šest, gos 25 do 35, kokoš 15, par golbov 12, puran 55, domači zajec 18, karp kilogram 20, dvanaest jajc štiriinpol franka, jajce torej okoli 40 vinarjev, pol kilograma svežega namiznega surovega masla 45 frankov, soljeno surovo maslo pa štiriinajst frankov. To ni nič spričo dejstva, da je bilo mesto zaprto. Pri nekem obedu v hiši švicarskega poslanika je jedel Cahn prvič zrezek iz oslovskega mesa; pravi, da mu je izvrstno teknil.

Zelo na slabem je bil — kakor danes — srednji stan, ki se ni mogel pravočasno založiti; na dan so dobivali na osebo 30 gramov konjskega mesa. Mi ga dobimo 200 gramov na teden — seveda ne konjskega — pa nismo zaprti. Reveži so jedli v javnih kantinah ali jedilnicah. V Parizu imajo velik živalski vrt za tuje živali; ker za te niso mogli dobiti več primerne hrane, so jih morali začeti klati in prvo tako meso so videli Parižani v izložbah 26. novembra. Par dni potem je kupil mesar Deboos za 27.000 frankov oba slona iz one-

naj bi plačevali večje davke. Tekom vojske se je obrtni davek zvišal za 75 odstotkov. Na Kranjskem je znašal poprej 370 tisoč kron, za leto 1916. pa so se določile vojne doklade v znesku 279.000 K, skupaj torej 649.000 K.

Po starem receptu hoče vlada poseči tudi po indirektnih davkih, posebno po užitnini. Po davčnem načrtu, ki se namerava predložiti parlamentu 17. septembra t. l., se hoče povišati užitninski davek na sladkor. Sedaj plačujemo za 1 kg sladkorja 38 vin. užitninskega davka. Vladi ne zadostuje ta postavka, ampak hoče poseči daleč preko 70 vin.

Končno hoče vlada odpreti nove virov državnim financam. Do sedaj je bilo vino, izvzemši ona v krčmah, prosto davščine. Po novem davčnem načrtu pa bi se vino obdačilo pri kmetu. Za dolenskega in štajerskega kmeta bi bil ta davek hud udarec. Po novem zakonskem načrtu bi bilo sicer ono vino, ki ga porabi kmet zase, prosto davka, za vse drugo pa bi moral kmet plačati davek. Ker je to vprašanje za naše kmetovalce, posebno za vinorejce velike važnosti, hočemo se kasneje podrobneje baviti posebej s to točko.

Med novotarije vladne predloge o novih davkih spada končno davek na premog. Ta davek bo sicer moral plačati premožovni podjetnik, ta pa ga bode brezdvomno prevajal na konzumenta. Torej tudi s tem davkom bi bili delavci in sploh meščani, občutno zadeti. Ravno ti sloji prenašajo že sedaj najtežje breme vojske; sedaj pa se jim obetajo nova bremenja.

Vlada računa, da bode dobivala iz vseh davkov letno novih 600 milijonov K. Do sedaj niso znani natančnejši načrti, kar pa se zgodi v kratkem. Ker so ta vprašanja neprecenljive važnosti za vse stanovce, hočemo javnost pravočasno informirati o vladnih ukrepih ter precizirati natančneje svoje stališče napram tem davkom.

O Trstu.

Tisti, ki so videli silno navdušenje v Italiji ob začetku vojske, so morali priznati, da je to navdušenje pristno. Skozi dolga leta so šole in časopisi vcepljali italijanskemu ljudstvu prepričanje, da razvoj italijanskega ujedinjenja še ni končan, da ječi znaten del italijanskega naroda še pod tujo vlado, da zadnje, največjačnejše dejanje italijanskega državnega prerodenja ima še priti. Kakor daljna zvezda je migljala vsej italijanski javnosti tedaj zlasti osvobodjeni Trst, oči Italije so bile zaslepljene od njegovega bleska. D'Annunzio je zlagal ode nani, kralj ga je hodil gledat iz Ogleja kot veliki politični cilj svojih vojnih operacij in ga je razkazoval svojim visokim gostom, dali so mu romantično ime »mesta, ki čaka« in ljudstvo je na zborovanjih vpilo: »Trieste o nulla!«

Usoda je hotela, da se italijanske nade niso uresničile in tudi prihodnost jim ni videti naklonjena. Sedaj, ko se je vojna pijanost popolnoma polegla, bodo mogli tudi Italijani presojati vprašanje Trsta hladneje, lažje bodo razumeli, da smo tudi mi Jugoslovani interesirani pri usodi te velike trgovske luke in bodo dostopnejši stvarnim razlogom. Ne pohlep po posesti, ne slepi nacionalistični nagon ne sme reševati tega velikega problema; tudi vsa romantičnost je treba odložiti, ko se rešuje vprašanje mesta, ki je skladišče mnogih dežel tja do Prage in Beograda. Usoda trgovske pristanišča more v pametni politiki biti odvisna v prvi vrsti od gospodarskih pogojev.

Na gospodarske pogoje Trsta se irredentistični aneksionisti niso kratkomalo

ga vrto. Ubili so jih z nekakimi šrapneli. Lov na pse je bil čisto organiziran, vsak oddelek mesta je imel svoje lovce. Krompirja je nazadnje zmanjkalo in imeli so ga za veliko slaščico. Šele 12. januarja 1871 so prepovedali peči kruh samo iz pšenične moke, 19. januarja so znižali težo kruha na 300 gramov na dan in osebo. Vojaki pred Parizom so se prav dobro razumeli in so večkrat vpostavili cele pavze v streljanju, Nemci so dajali Francozom smodke, ti so se pa odrezali z vinom in konjakom. Živil je imela pariška posadka več kot oblegovalci, tako so pravili Cahn po obleganju nemški vojaki sami.

Ko so sklepali mir, je šel Cahn domov. Pozneje je zopet v Parizu, a se mu nič več nedopade, prijatelne občevanja z nekdanjimi prijatelji ni mogel več obnoviti. V srcih Francozov se je bila vgnezdila ona zagriženost in ono sovraštvo do vsega, kar je v zvezi z nemškim imenom, da celo nekdanjega dobrega prijatelja in pravičnega ocenjevalca niso hoteli več poznati, prenesli so politiko na osebo; kar sicer ni prav, a zelo razumljivo. To sovraštvo je sedanja vojska povečala in prikrala do nedogledne višine.

Cahnova knjiga je dober in zanimiv prispevek k umevanju psihološkega razpoloženja sedanjih Francozov.

nič ozirali; kakor bi jih ne bilo. Jugoslovani smo povdarjali, da si Trsta ni mogoče osvojiti, ako se mu ne priklapi znaten del slovanskega ozemlja. V Italiji tudi to ni držalo. Spočetka so bili pripravljeni, iztrgati pas naše zemlje, da ga ovijejo okrog Trsta, kasneje, ko je Wilson postavil načelo, da se z narodi ne kupčuje kakor z blagom, principa aneksije niso več povdarjali, a Trst zahtevajo še vedno. Ni torej odveč, če enkrat pokažemo, da je ta zahteva nerealna in nepolitična.

Mogoče je naslikati dovolj jasno in točno sliko, kaj bi se s Trstom zgodilo, če preide v posest Italije brez globokega zaledja. A nečemo se spuščati v kombinacije, četudi najverjetnejše. Opozoriti hočemo le na usodo neke druge znamenite sredozemske luke, na Solun.

Solun je štirikrat v teku stoletij postal iz mogočnega trgovskega mesta neznatna ribiška vas; štirikrat se je skrčilo število njegovega prebivalstva od več stotisoč na malo tisoč siromakov. In procvit ter propad mesta sta bila vedno posledica istega političnega vzroka. Kadarkoli je bil Solun v drugih rokah, kakor macedonsko ozadje, je obubožal in opustel, in kadarkoli ga je vladala ista oblast, ki je vladala v Macedoniji, je bogatel in uspeval. To je popolnoma naravno. Po Vardarju, ki teče po najbogatejši žitni pokrajini macedonski in se izliva pri Solunu v morje, je predpisana trgovini pot. Vzporedno z njim se vije edina železnica, ki je bila pod turško vlado zgrajena v Macedoniji. Ozadje je bilo torej popolnoma navezano na Solun, in ko je po balkanski vojski luka prešla v grško oblast, je nastal naenkrat v Macedoniji, ki je bila s tem odtrgana od svojega naravnega pristanišča, pravi kaos. Balkanske države, ki so bile opojene in zbegane od svojih nepričakovano naglih zmag, se gospodarsko niso znale brž orientirati; ni jim bilo jasno, kako bi se vprašanje Soluna moralo rešiti. Zanimivo pa je, da so bogati judovski trgovci v Solunu ob času, ko Srbi še niso vedeli, kaj naj počno, začeli zidati v Skoplju in Bitolju velika skladišča za blago, ker so spoznali, da se bo v teh dveh mestih ustanovilo novo središče trgovine. Solun sam, ki je bil dotlej vladajoča trgovska metropola ob Egejskem morju, je postal le ena izmed mnogih drugih grških luk in je moral šele začeti trgovsko konkurenco s Pirejem, Volom ali Patrasom. Od svojega ozadja, kjer je prejemal in oddajal blago, je bil ločen s plotom precej visoke carine. Ze eno leto potem, ko je Solun pripadal Grčiji, so se judovski trgovci začeli izseljevati v Svico in Avstrijo, turško prebivalstvo je zbežalo in celo solunski Grki so spoznali, da se stvari niso zasukale njim v korist. Le s tem, da so Grki vzdrževali v Solunu močno armado, so mogli preprečiti, da ni mesto naglo propadlo, kakor prej že večkrat v teku zgodovine.

A ista gospodarska zmeda je nastala tudi v zaledju Soluna. Trgovske vezi Macedonije z morjem so bile pretrgane. Vse življenjske potreščine so se skokoma dražile, od kave in sladkorja do zadnjega žebila in šivanke. Če je prebivalstvo blago dobivalo preko Soluna, se je podražilo vsled srbske in grške carine; če je blago prihajalo preko Beograda, so bili prevozniki stroški tako veliki, da se mu je cena izredno dvignila. Tako je na primer Bitolj, ki je s Srbijo zvezan le po železnici preko Soluna in ki so ga prej imenovali »mesto milijonarjev«, naenkrat obubožal, postal je »mesto beračev«; svoji nalogi kot novo središče trgovine se še ni mogel prilagoditi. Še slabše se je godilo Albancem, ki sedaj niso več mogli niti v Solun, niti na tržišča v macedonski ravani, odkar je postala srbska. Posledica so bili večni upori in guerilla ob meji.

Nič drugače bi ne bilo s Trstom, če bi ga Italija anektirala. Postal bi ena izmed mnogih malih italijanskih trgovskih pristanišč. Rešiti bi se le dal, če bi mu priklapili obširno ozemlje, a tega zopet ni mogoče storiti, če naj se načelo narodne pravičnosti ne potepta v prah. Trst potrebuje vsega tega ozadja, kamor pošilja doslej svoj uvoz, in kdor ga odreže od katerega koli trga, spodkopuje njegovo blagostanje in njegov pomen. Vprašanje Trsta se torej nikakor ne bo smelo reševati le z narodnostnega stališča; Trst ne sme biti le »citá irredenta«, ampak zlasti najsevernejša trgovska luka v Sredozemskem morju, ki je od njene državne pripadnosti odvisna usoda mesta samega, hkrati pa tudi gospodarstvo mnogih dežel, ki so po Trstu zvezane s svetovnim trgom.

Ustavni načrt za kraljevino Poljsko.

Posebni odsek poljske vlade je dovršil obsežne načrte za bodočo ustavo Poljske in jih predložil poljskemu državnemu svetu. Delo v odseku je vodil poročevalec profesor Buzek iz Lvova. Razprave so trajale od februarja 1917 do marca t. l.

Vodilna misel načrta je ustavna dedna monarhija z vlado, ki bo odgovorna deželnemu zboru. (Radikalna manjšina se je vsekakor izrekla za republiko.) Deželni zbor bo sestavljen iz dveh zbornic: senata in poslanske zbornice. Za ta sistem se je izmed 20 članov odeska 13 brezpogojno izjavilo zanj, 5 je stavilo pogoje za demokratično sestavo senata, dva sta glasovala za enozbornični sistem. Za veljavnost vsakega zakona je potrebno, da ga sprejmeta obe zbornici. Senat ima enako pravico do zakonodajne iniciative kakor druga zbornica. Zakonski načrt, ki ga ena zbornica odkloni, druga pa v dveh zaporednih sejah sprejme z dv tretjinsko večino, more dobiti kraljevo sankcijo, ako znašajo v obeh zbornicah zanj oddani glasovi navadno večino. Načrt, ki ga je ena zbornica sprejela, druga pa izpremenila, se vrne prvi zbornici, nakar se izvoli komisija, ki naj nasprotja poravnava in doseže soglasje ter stavi zbornici, ki je prva sklepala, svoje predloge. Poslanska zbornica bo štela 198 članov, ki se bodo volili na podlagi zelo demokratične volilne pravice.

Senat bo sestavljen iz voljenih in imenovanih članov ozir. virilistov, in sicer bo vsakih polovico. V drugo polovico spadajo kraljevi principi, varšavski nadškof, škofje latinskega, grškega in armenskega obreda, ki jih imenuje kralj dosmrtno, potem predsednik vrhovnega sodišča, predsednik vrhovnega upravnega sodišča in predsednik najvišje znanstvene organizacije v državi — le-ti za čas njihovega službovanja; potem imenuje kralj 1 članov na šest let, in sicer predlagajo v to svrhu svoje kandidate: večji in mali kmetovalci 4, industrijci in trgovci po 3 in delavski strokovna organizacija 3, znanstvene organizacije 1. Ostale sedeže zasedejo dosmrtni člani iz raznih strok. V drugo polovico izvoli veleposvestvo četrtino članov; drugo četrtino kmetске občine, ostalo pa mesta, veleindustrija in veletrgovina, znanstveni zavodi ter odvetniška in zdravniška zbornica. Senatorji se volijo na 10 let, po petih letih polovica izstopi. Aktivno volilno pravico imajo pod gotovimi pogoji tudi ženske.

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 2. avgusta.

V hrvatsko-srbski koaliciji je nastal, kakor sem že poročal, razkol. Dr. Lorković in dr. Šurmin še dalje časa nista bila zadovoljna s politiko koalicije, ki je le gledala, kako bi zadovoljila Mažare, pri tem pa je večkrat čisto pozabila na koristi hrvatskega naroda; zato sta iz koalicije izstopila. Glavni vzrok tega izstopa je bil, ker ju je še koalicija iztisnila iz upravnega odbora dnevnika »Hrvatske Riječi«. Dr. Lorković in dr. Šurmin, ki sta že poprej imela velik vpliv na dnevnik »Male Novine«, sta jih sedaj dobila popolnoma v svojo oblast in sta postala njuna lastnika. Priznati moram, da so sedaj zelo dobro urejevali in da povedo marsikaj, kar koaliciji in njenemu glasilu »Hrvatski Riječi« ni ravno prijetno.

V hrvatski vladi je kriza, in sicer že več mesecev. Podban dr. Krišković je odstopil, odstopila pa tudi še dva druga sekcijska načelnika, Rauer in Badaj; ostane po milosti Mažarov le še ban pl. Mihalo-vich, — seveda kako dolgo, je pa drugo vprašanje, in pa sekcijski načelnik Rojc. Da je v hrvatski vladi res akutna kriza, se vidi iz tega, da so nujno pozvali Mihalo-vicha na Dunaj. Njegova pot je v zvezi z važnimi novimi imenovanji. Pravijo, da »rešujejo« pri tem tudi jugoslovansko vprašanje na Dunaju kakor v Budimpešti, toda ga ne znajo rešiti, ker dele to, kar spada skupaj. Znano je, da nima niti Dunaj niti Pešta res pravega namena rešiti jugoslovanskega vprašanja, ampak gre se jim za to, da nas še bolj razkosajo, še bolj razdele in nam tako popolnoma zamaše usta na korist — ne morebiti monarhije — ampak Nemcev in Mažarov, ki hočejo imeti preko nas prosto pot do Adrije in preko Balkana v Azijo. Omenil sem, da je podban dr. Krišković, mož v teoriji liberalalec, ki zagovarja v svojih spisih liberalno ustavo po primeru Angležev, v praksi pa je velik mažaron in absolutist ter velik sovražnik listov. Mož je šel, pri nas mu želimo srečno pot, na njegovo mesto pa pride, kar je že gotovo, dr. Paleček.

Hrvatski delegati so odpotovali v Budimpešto, kjer se gre za nekatere zakonske načrte, ki naj bi veljali tudi za Hrvatsko. Med vsemi delegati je edini opozicionalec dr. Lorković. Mažari so pridno na delu. V ogrsko-hrvatskem parlamentu je bil na dnevnem redu dne 1. avgusta zakon o centrali denarnih zavodov. Na Hrvatskem je bilo poprej dovoljeno ustanoviti denarni zavod z nad 10 milijoni, ne da bi to bilo podvrženo kakim omejitvi, po novem zakonu, za katerega je glasovala koalicija, je pa odvisno od dovoljenja ogrskega finančnega ministra.

Nadalje se gre za domobranstvo. Znano je, da je svoječasno prinesel Streffleur cesarsko naredbo, po kateri se imenuje skupna domobranstva v drudi državni po-

lovici kr. honved. Takoj na to je nastopil proli temu v hrvatskem saboru Starčevićance pl. Hrvoj in zahteval, da se imenuje hrvatsko domobranstvo, ki ima tudi hrvatski poveljevalni jezik, kr. hrvatsko domobranstvo. Toda Mažari hočejo zakon, da tako osigurajo naslov kr. ogrski honved, hrvatska delegacija s tem ni zadovoljna; zato pada v tem oziru potom delegata barona Rajčića protest. Iz tega se jasno vidi, da se Mažari niso odrekli etapnega prodiranja v naše pravice, ki nam jih zamčuje sama nagodba. Hrvatska mora postati vendar že enkrat nepopustljiva in reči Mažarom: do tu in ne dalje!

Lansko leto je v ogrsko-hrvatskem parlamentu mažarski poslanec Szmracsany obdolžil nekatere hrvatske in srbske poslance, da so veleizdajalci in je pri tem povedal, da so našli naši vojaki pri prodiranju v Srbijo na neki Pašičevi listini nad 70 imen, samih vplivnih ljudi iz Hrvatske, ki so označeni kot prijatelji in zaupniki Pašića. Mož pa imen ni povedal. Szmracsany je sedaj postal veliki župan in v četrtlet je hrvatska delegacija zahtevala od njega, naj pove imena in da koaliciji zadoščenje ali pa naj kot veliki župan izvaja radi teh sumničnih posledice. Stvar utegne biti še zanimiva.

Mažarske domobranci razdeljujejo med hrvatske domobranci. Zakaj to dela vojaška oblast, o tem ne bom razpravljaj, toda povem, da nam je ta skrivnost tudi znana, samo povedati je ne smem, ker bi bila zaplenjena. To Mažare razburja, zato je mažarski poslanec Fenyess interpelliral ogrskega domobranciškega ministra Szurmaya in zahteval, naj se temu stori konec.

Rumunski parlament.

Obtoženi ministri nočejo priti na zagovor. Bukarešt, 2. avgusta. (K. u.) Zbornični predsednik je poslal obtoženim ministrom poziv, naj se tekom petih dni oglašijo v zbornici, da v smislu postavnih predpisov nasproti obtožbi zavzamejo stališče. Obenem so vsakemu obtožencu dostavili prepis poročila informacijskega oddelka. Liberalni stranki pripadajoči ministri so poslali zborničnemu predsedniku odgovor, v katerem naglašajo, da postavosti te zbornice ne priznavajo in zato ne bodo prišli na zagovor.

Bukarešt, 2. avgusta. (K. u.) Zbornica je včeraj v tretjem branju sprejela židovski zakon s 84 proti 13 glasovom. Ministrski predsednik Marghiloman je opozarjal na potrebo, da se zakon reši. Konservativna stranka se je po zasedenju Bukarešte obvezala, da bo rešila židovsko vprašanje. Zato se more reči, da sta osrednji velesili Rumunijo v to prisilili.

Demobilizacija.

Pred dunajskim sodiščem je stala te dni neka ženska — mati, ki je bila obtožena, da je nečloveško ravnila s svojo 8-letno hčerko. Obsojena je bila na deset dni zapora in odvzeta ji je bila materinska oblast. Pri zaslišanju jo je opozoril sodnik, da razodevajo njeni odgovori neko posebno vrste surovost vsega njenega čustvovanja in mišljenja. Obtoženka je odgovorila: »Nehajte mi govoriti o surovosti, gospod sodnik! Kaj pa je danes surovost?«

Ali ne izzveni njen odgovor danes kot obtožba vsega človeštva? Vojna je zastrupila do dna vso človeško družbo in nam še veliko več škodovala v vsem našem notranjem življenju kot pa na bojišču, čeprav so bile tam žrtve naravnost strašne. Dan na dan poročila časopisje o umorih, ropih, tatvinah. Ljudje posegajo po umoru tako hladno kakor po navadnem roko-delstvu, pojm privatne lastnine je zabrisan, ljudje nočejo več vedeti, kaj je moje in tvoje, krade se na drobno in debelo. V družine se je zanesel prepri, otroci so brez vzgoje, brezdelje in nemoralnost se širita kakor strupena kuga. Kaj je danes še surovost?

In strašne posledice te vojne bodo trajale še dolgo, dolgo po vojni. Prišel bo mir in vemo, da ni več daleč. Fantje in moške, kar jih je ostalo še živih — se bodo vrnil domov. Toda do demobilizacije duš, do odstranitve teh strupenih mijazmov, ki jih je vcepila človeškemu organizmu vojna, je še daleč.

Francoski pisatelj Balsac je napisal knjigo pod naslovom »Gospodarstvo samcev«, kjer razpravlja o problemu demobilizacije duš, ki se ne morejo odvaditi vojni manir in so tako prepojeni z duhom militarizma in vojne, da ne poznajo več zakonov mirovnega časa, zakonov civilizacije.

Povest se vrši za časa vlade Karola X. in pred nastopom vlade Ludovika Filipa. Rod, ki je bil še v plenicih za časa bitk pri Marengu, Friedlandu, Monterecu, Moskvi, je že odrasel. Dunajski kongres je že daleč. Kirasirske sablje zmagovalcev so postale žrtve rje, ostri bajoneti grenadirjev pa služijo za obračanje ovna, ki se peče na ražnju. Uniforme in epulete so že shranjene v muzejih kakor tudi prestreljeni

in okrvavljeni prapori polkov. »Grande Armee« živi samo še v spominu in v zgodovini, zmagoslavne velike armade ni več. »A vendar,« pravi Balsac, »ne varajte se. V globini instinkta človeške družbe živi in deluje napredni duh vojne, boja, ubijanja in plenjenja. Sovražnika ni več, a stari opušteni vojaki se bojujejo še naprej z lastnimi rojaki, jih ropajo, napadajo in zmagujejo.«

V povesti nastopata dva značilna tipa poveljnih dobe. Prvi — Maksencij — je bil med vojno pravi junak. Nevarnosti ni poznal, smrti je gledal v oči z nasmehom. V armado je stopil kot otrok, zapustil jo je kot odrasel, tridesetleten mož. Po padcu Napoleona se mora umakniti zopet v privatno življenje in zadovoljiti z milostno penzijo, ki obsega polovico prejšnje plače. Ne more se privaditi miru, živi življenje nevedno človeka kot prava karikatura opuščenega soldateske. Zbira okrog sebe družbo propalic in lenuhov ter vznemirja z njimi mirne ljudi. Živi od miloščine in se da preživljati od neke dame, ker ni sam za nobeno delo. Maksencij je človek, ki ga mir ni mogel demobilizirati.

Maksenciju je podoben drugi junak te povesti Balsaca, neki Filip, sin vzornega cesarskega uradnika. Kot sirota mora iti prezgodaj v vojno. Bije se kot lev, diči ga razna odlikovanja, postane cesarski pribočnik. Toda padec Napoleona in mir vrže tudi njega nazaj v vrste civilistov. Živi v bedi, ker noče delati in ne zna. »Kako je mogoče zahtevati od človeka, ki je šel pod Montereau s poveljem Napoleona, da dela!«

Uboga mati ga preživlja, naposled brat, katerega pa okrade. Ko ga razmere prisilijo poiskati si službe, defraudira po-verjen mu denar, ker človek, ki je bil pod Montereau, mora živeti svojem stanu primerno. Potepa se po krčmah, vedno z eno nogo v ječi. In gotovo bi končal v ječi, da se ne sestane zopet z nekdanjim bojnim tovarišem Maksencijem, kateremu prevzame ljubico. Oženi se z njo ter ji pomaga kmalu na oni svet, da se polasti njenega premoženja. Maksencij pa gine kot vojni plen svojega tovariša.

Povest Balsaca je bridka resnica dolge vojne. Dolga vojna je kot potop, ki uničuje delo stoletij in stoletij človeških rok in duha in širi zlo. Milijoni ljudi so se odvadili v vojni dela in postanejo nesreča sebi in človeški družbi. Mlad fant-študent je šel v vojno, postane častnik, nauči se ukazovati, koplje se v denarju, živi kot napol bog, če ni ravno na bojišču, kako se bo zopet sprijaznil z vsakdanjim življenjem, ki ga diktira mirovna doba. Po vojni bo padel v čisto novo ozračje, v katerega se ne bo mogel zvesti.

Sedaj čutimo vso težo vojne, čutili pa jo bomo še težje, ko bo treba demobilizirati duše, jih očistiti vojne psihoze, kakor bi dejal avstrijski državnik. Zato je največji zločin danes on, ki hoče še dalje vojno in sanja o zmagovitem miru brutalnega meča. Težak bo odgovor za to.

Prišel bo mir in takrat bo nas stavila demobilizacija duš pred nove naloge. Ali ji bomo kos? Ali bomo mogli zabrisati vse te notranje posledice vojne? In že danes se moramo pripraviti, da izruvamo iz src surovi milje vojne, da kolikor mogoče hitro izvedemo demobilizacijo duš med našim narodom.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 2. avgusta. Uradno se poroča: Na mnogih mestih trajno živahno streljanje. V Judikariji pri Bezzeccchi, jugozahodno od Asiaga in južno od Quera smo preprečili italijanska pozvedovanja. Albanija. Čete generalnega polkovnika Pflanzera-Baltina, ki prodirajo na obeh straneh reke Semen, so prišle v zasledovanju tih do črte Fieri-Berat. Dalje vzhodno ob zgornjem Devoliju in na višinah ob njem so zadeli naši hrabri bataljoni na silen odpor. Več opirališč smo v naskoku vzeli. Sovražnik se tudi tukaj umika.

V bojih zadnjih dni se je odlikoval bosensko-hercegovinski lovski bataljon 36. Med drugimi vrlimi četami dosedanja poročila posebno odlikujejo bosensko-hercegovinski pehotni bataljon št. 2 in oddelke polkov: bosenskega št. 7, avstrijskega črnovojniškega št. 32 in ogrskega črnovojniškega št. 4, kakor tudi baterije gorskih topniških polkov št. 5 in 13.

Načelnik generalnega štaba.

Ameriške čete na Italijanskem.

Lugano, 2. avgusta. (K. u.) Včeraj je italijanski kralj v bližini Verone pregledoval severoameriške čete.

Lugano, 2. avgusta. (K. u.) Načelnik generalnega štaba Diaz je v pozdrav v Italijo došlih severoameriških čet izdal vojaško povelje, v katerem spominja na to, da je Amerika nastopila v imenu človeštva in pravice in da kaže svojo solidarnost s Italijo tudi s pošiljateljico čet.

Bitka na Francoskem.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 2. avgusta. Veliki glavni stan:

Vojna skupina kraljeviča Ruperta.

Topniško delovanje je zvečer večkrat oživelo. Živahno pozvedovalno delovanje ponoči.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča.

Med Solissonsom in Fere en Tardenoisom je sovražnik nadaljeval svoje brezuspešne napade. Potem, ko smo jih odbili in spraznili včerajšnje bojišče, smo ponoči v veliki bitki zadnjih čet po načrtu nadaljevali svoja premikanja. Močnemu topniškemu boju so sledili sovražni napadi, ki so bili popoldne naperjeni proti naši fronti na obeh straneh Villemontoira in ki so se popoldne razširili do južno od Hartennesa. Odbili smo jih pred našimi črtami, deloma v boju od blizu. Brez vsake pridobitve ozemlja je sovražnik tu spet doživel popoln poraz. — Z najmočnejšimi silami so angleške in francoske divizije zgodaj zjutraj napadle na črti severno od Grand Rozija-Fere en Tardenois. Na obeh straneh Beugneuxa so njihovi oklopni avtomobili prileteli čez naše prednje črte do višin severno od kraja. Tu jih je naše topništvo sestrelilo. Po srđitem boju so tudi sovražni pehotni napadi na severnih pobočjih višin omagali. Tudi popoldne ponovljene sovražne napade smo tu krvavo odbili. Med Oramaillo in Fere en Tardenoisom so prav tako zelo močni pehotni napadi in napadi oklopnih avtomobilov sovražnika omagali že pred našimi črtami. Močnemu sovražnemu ognju med Fere en Tardenoisom in gozdom Menniere so sledili pehotni napadi le severno od Ciergesa; odbili smo jih. — Na ostali fronti je bilo mirno.

V Champagni uspešni boji pred postojankami južno od Smrekovega pogorja in vzhodno od Sulppe. Severozahodno od Pethesa smo potisnili sovražnika iz njegovih prednjih črt nazaj in odbili severno od Mesnila delne napade sovražnika.

Vojni skupini pl. Gallwita in vojvode Alberta.

Uspešni pehotni boji zahodno od Mo-sele in Seille.

Včeraj smo sestrelili 14 sovražnih letal in 4 pritrjene zrakoplove. Stotnik Berthold je priboril svojo 40. zračno zmago. Naši bombni letalci so ponoči zelo delovali in uničili med drugim veliko municijsko zalogo Francozov severno od Chalonsa.

Prvi glavni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Šef admiralnega štaba odstopil.

Berlin, 2. avgusta. Wolffov urad poroča: Načelnik admiralnega štaba admiral pl. Hotzendorff je iz zdravstvenih ozirav odstopil. Nemški cesar ga je ob tej priliki povabil za velikega admirala. Njegov naslednik bo admiral Scheer.

Vlada sovjetov v tiski.

Po »Münchener Neueste Nachrichten« povzemamo:

Podpora, ki jo nudi ententa Čehoslovakom v Rusiji v vedno večji meri, je privreda do tega, da so se boji med temi in boljševiki prenesli tudi v evropsko Rusijo. Napredovanja Čehov so pa na drugi strani tudi povzročila, da vedno bolj gine moč vlade sovjetov. Posebno z zavzetjem Samare, vsled česar je sedaj ogroženo sedanje glavno mesto Moskva, so se povišala pričakovanja in nade protirevolucionarjev. Tudi različne druge okoliščine so okrepile protirevolucionarno strujo. Celo posrečeni beg velikega kneza Mihaela iz Omska so spretno izrabili za svoje namene, posebno pa še lakoto po mestih in rastoč upor kmetov proti rekvizicijam. Vse to je socialne revolucije utrdilo v njihovi veri, da je prišel čas za udarec. Umor nemškega poslanika grofa Mirbacha naj bi bil znamenje za to. Šele po cestnih bojih se je vladi boljševikov posrečilo udušiti uporno gibanje. Ti dogodki so vlado poučili, da se more temu gibanju upirati le z dovolj močno armado. Zato se je odločila, da uvede šestmesečno službeno dolžnost in da ustanovi armado.

Izkrcenjanja ententinih čet v Arhangelsku in na Murmanskem obali se nadaljujejo. Doslej je izkrcanih do 20.000 mož. Severni del murmanske železnice od Kola do Kema je že zaseden in entente čete korakajo proti jugu. Čete sovjetov se na povelje umikajo, ker niso zmožne za resen boj. — Češke čete so močne 40.000 do 60.000 mož. Prišle so mora še 15.000 Dutovih kozakov, ki so se jim pridružili. Te bojne sile, ki operirajo na obeh straneh Urala, pomenijo vsled svoje strogo vojaške organizacije in dobrega orožja nevarnost, ki se ne sme podcenjevati. Slabotne bete moskovske vlade bodo komaj mogle preprečiti cilj ententnih operacij ob Murman-

ski obali in ob Uralu, ki hočejo napraviti zvezo med Čehoslovaki in izkrcanimi četami.

Položaj v Sibiriji še vedno ni jasn. Vrše se hudi boji med Čehoslovaki in pa boljševiki, izid teh bojev še ni znan. Pri tem pa grozi od vzhoda sem pohod močnih japonskih čet, ki se zbirajo v Mandžuriji. Vzhodna Sibirija je vsled dalekosežne podpore protirevolucionarjev od strani Japonske, Kitajske in Amerike popolnoma odtegnjena vplivu sovjetov.

Tudi Turkestanci so proti boljševikom in so naprosili angleško vlado na pomoč. Anglija je to priliko izrabila, da se vmešava v politične razmere Turkestana. Priprave so že odredene. Angleži so ob perzijsko-turkestanski meji zbrali indijsko kavalerijo in zasedli pristanišča ob južni obali Kaspijskega morja. Tudi ta okoliščina pomenja oslabiljenje moči boljševikov.

Splošen položaj moskovske vlade sovjetov je pač tak, da se mora računati z njenim razpadom, če se ji v najkrajšem času morda ne posreči, da organizira za svojo podporo dovolj močno armado.

Jekaterinoslav zasedli Čehoslovaki.

Dunaj, 2. avgusta. Iz Berlina poročajo: Čehoslovaške čete so zavzele Jekaterinoslav 19. julija, torej 3 dni po umoru bivšega carja. Vest se je zadrževala, da se ne povzroči nemir med prebivalstvom. Čehi so po zavzetju mesta pozvali prebivalstvo, da naj bo mirno in da naj nove oblasti podpira.

Moskva, 2. avgusta. Čehoslovaki prodirajo v zapadnem Uralu ob postaji Grodevo. Sovjetske čete se umikajo pred Jekaterinoslavom, pri Bakuju so zgubile vladne čete utrdbo Narese.

Čehoslovaki mobilizirajo.

Moskva, 2. avgusta. Čehoslovaška vlada mobilizira v Omsku letnike 1912 do 1920, v Kurjanu pa letnike 1917 do 1919.

Ministrski predsednik in Čehi.

Dunaj, 2. Danes zjutraj je bil min. predsednik Hussarek v avdijenci pri cesarju. Po avdijenci je imel Hussarek z zastopniki Češkega svaza posl. Stanekom, Tusarjem in Franto dveurni razgovor o narodnih, političnih in gospodarskih vprašanjih. Predmet razgovora je bilo okrožno sodišče v Trutnovu, persekucije češkega časopisja (Narodni Listy, Narodni Politika), politične persekucije med Jugoslovani in Čehi ter gospodarsko izrabljanje Češke in Moravske. O poteku avdijence je bil izdan sledeči komunik: Danes se je vršilo posvetovanje ministrskega predsednika z zastopniki Češkega svaza, poslanci Stanekom, Tusarjem in dr. Franto. Razgovor je trajal dve uri in je obsegal vsa aktualna politična vprašanja, v prvi vrsti najnovejšo vladno naredbo, ki ustanavlja okrožno sodnijo v Trutnovu. Poslanci so v imenu Češkega svaza proti naredbi ostro protestirali in s svarili vlado pred enostranskim reševanjem češko-nemških spornih vprašanj. Barona Hussareka so opozorili na nedoslednost, ki se kaže v razliki med njegovo programatično izjavo v državnem zboru in pa med postopanjem vladnih organov, ki nemoteno nadaljujejo od Seidlerja začeti nemški kurz. Protestirali so proti vedno hujšim persekucijam na Češkem, posebno proti ustavitvi Narodnih Listov in Narodni Politike in pa proti konfinacijam, h katerim so se zopet zatekle državne in vojaške oblasti. Protičeski kurz se kaže posebno občutno na gospodarskem polju, s premo-gom in živili so preskrbljene češke dežele prav po mačehovski in surovine se izvažajo v nerazumno velikih množinah, da trpi pod tem češka industrija in celo češko javno življenje.

Politične novice.

+ Opozarjamo se enkrat člane Katoliškega Tiskovnega Društva, ki so volili kompromisno kandidatno listo, da se običnega zbora, ki se vrši v torek, dne 6. t. m. ob pol. 3. uri popoldne v Katoliški tiskarni, zanesljivo osebno udeležijo.

+ Konstituiranje odbora K. T. D. Novoizvoljeni odbor K. T. D. se takoj po dovršenem običnem zboru konstituirajo; zato je želeli, da se vsi kandidati kompromisne liste, ki ima že sedaj zagotovljeno večino, gotovo vdeležijo običnega zbora.

+ K. T. D. Tajnik K. T. D. g. A. Čadež nam sporoča: K včerajšnji notici o volitvi v K. T. D. dostavljamo v pojasnilo onim, ki jim sedanje načelnstvo v »Katol. tiskovnem društvu« ni znano, da je katehet A. Čadež točasno tajnik v odboru in je kot tak seveda upravičen in dolžan sprejemati katerekoli pismene pošiljave, ki se tičejo K. T. D.

+ Občinski odbor občine Dolenjavan zbran v svoji seji dne 1. avgusta t. l. jemlje okrožnice deželnega odbora z dne 21. junija 1918, št. 7078, z dne 3. julija 1918, št. 7580, in št. 7579, naznanje in sklene soglasno: Občinski odbor, najzvestejše vdan Njega Veličanstvu presvetilemu cesarju

Karlu I. in presvetli cesarski hiši in državi, sklone, da pod nobenim pogojem ne prekliče svojega sklepa z dne 29. decembra 1917, s katerim se je pridružil v polni meri deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917 o samoodločbi jugoslovanskih narodov pod habsburško dinastijo. Pripomni se, da Anton Trubič ni tukaj po sebi in ne po imenu znan, neznan je tukaj tudi njegovo hujskanje proti državi. Občinski odbor odbora želja je tudi, da bi se deželni odbor, kot najvišja avtonomna oblast, pridružil majniški deklaraciji.

+ **Občinski odbor občine Križe pri Trzihu** je imel sejo dne 28. julija. Sklenil je z vsemi glasovi: Izreka se neomajna zvestoba in vdanost habsburški hiši. Obsoja se dr. Trubič in vsi veleizdajalci kjerkoli. Občinski odbor vztraja pri jugoslovanski deklaraciji z dne 30. maja 1917 ter se sklicuje na svojo sejo z dne 29. decembra 1917 in naproša obenem veleslavni deželni odbor kot najvišjo avtonomno oblast v deželi, da se pridruži jugoslovanski deklaraciji in se izjavi za isto.

+ **Iz Črnomlja.** Zadnjič smo vam poročali, da ni hotel dati naš g. župan naše resolucije, ki ste jo že priobčili, na glasovanje, na kar so vsi odborniki razen enega zapustili posvetovalnico. Ker je bilo na dnevnem redu več važnih stvari, je sklical župan vendar dne 28. julija zopet občinsko sejo, in ker ba je ni dobil novih naročil, je dal našo izjavo za majniško deklaracijo na glasovanje in je bila ta sprejeta enoglasno — edinega nasprotnika iste ni bilo pri seji.

+ **Kako poroča Hummrova korespondenca »Hug« o jugoslovanskem gibanju.** Hummrova korespondenca »Hug« je poslala listom poročilo o jugoslovanskem gibanju, ki se v glavnem glasi: Ilirska ideja, ki jo je hotel pred 100 leti uresničiti Napoleon, še danes straši v glavah jugoslovanskih politikov. Ententa je hotela to idejo izkoristiti ter je propagirala sporazum med Italijo in Jugoslavo, ki naj bi z revolucijo pomagali razbiti Avstrijo-Ogrsko. V to svrhu se je osnovalo jugoslovansko gibanje, ki ga je sklenil prostozidarski kongres v Parizu l. 1917. Načrt je sicer v Italiji zadel na odpor, vendar sta se ustanovila slovansko-italijanski in italijansko-slovanski odbor, ki naj bi oba delala za »neodrešene narode habsburške monarhije«. Obenem se je ustanovil češko-jugoslovanski-italijanski odbor, ki stoji sicer izven prostozidarskih krogov, a ima s prvoimenovanima odboroma enaki cilj. Italijansko vlado je cela akcija spravila v zadrego; Sonnino je izjavil, da se Italija Jugoslavo ne ljubi ne bo odpovedala svojim zahtevam na severu Adrije, Orlando je pa sprejel deputacijo kongresa vseh v Avstriji-Ogrski zatiranih narodov, a se zadovoljil z besedami simpatije. Iz teh dejstev izhaja, da je jugoslovansko gibanje, v čegar taboru stoje žal tudi katoliški duhovniki, spletkar entente in z njo zvezanih prostozidarjev. Med državni in dinastijski zvestimi katoličani nastajajo sicer dobri početki resnega odpora proti jugoslovanskemu gibanju, toda gotovi dogodki na italijanski fronti kažejo, da jugoslovanski strup že deluje. Jugoslavo ni bilo do začetka vojne globoko veren, državi in dinastiji zvest narod. Upajmo, da se bo še posrečilo, spraviti tisti njegov del, ki se je dal zavesti v napačno smer, zopet na pravo pot. — Nemci nas torej strašijo s prostozidarstvom in entento, ker se hočemo otrestiti suženjstva, ker hočemo biti enakopraven narod, ker hočemo svojo lastno svobodno državo pod habsburškim žezlom. Opozarjamo tozadevno na dr. Mahničeve veleaktualne članke o Jugoslaviji.

+ **Za učiteljstvo.** Dunaj, 2. Na Dunaju se mudi že tri dni deputacija čeških in nemških učiteljev Moravske in Češke. Pod vodstvom čeških poslancev se je oglašila deputacija pri prehranjevalnem ministru, pri finančnem ministru in pri naučnem ministru. Šlo je, kako opomoči nevzdržnemu položaju učiteljstva. Glede nabavnega pripevka zastopa finančni minister odklonil stališče. V drugih točkah obeta vlada, da bo ugodila pritožba učiteljev. Obžalovati je, da se deputaciji niso pridružili tudi nemški poslanci. Izmed Nemcev so bili zastopani le učitelji meščanskih šol.

+ **Teufel hoče imeti lastno stranko.** Kakor poroča neka nemško-radikalna korespondenca, ustanavlja poslanec Teufel svojo stranko, ki bo nosila ime »nemško-avstrijska ljudska stranka«. — Teuflova stranka bo že jeseni objavila svoj program. »Reichspost« pravi, da hoče imeti že vsak nemško nacionalen voditelj svojo lastno stranko.

+ **Wekerle na Dunaju.** Dunaj, 2. Jutri zjutraj se pripelje na Dunaj ogrski ministrski predsednik Wekerle. Sprejet bo v avdijenci od cesarja, kateremu predloži v sankcijo nov zakon o volilni reformi.

+ **Židovsko vseučilišče v Jeruzalemu.** V Jeruzalemu je bilo ob navzočnosti angleškega in francoskega generala slovesno otvorjeno židovsko vseučilišče. Slavnostni govor je govoril dr. Weissmann. Balfour in Pichon sta poslala pozdrave. Vse predmete bodo predavali v hebrejščini.

Dnevne novice.

— **Črnomelj.** Občinski odbor je dne 28. julija soglasno izvolil za častnega občana mesta Črnomelj presv. knezoškofa dr. A. B. Jegliča za velike zasluge, ki si jih je pridobil za naš narod.

— **Dolenjavas.** Občinski odbor je v svoji seji 1. avgusta soglasno izvolil za častnega občana presv. knezoškofa dr. Antona Bonaventuro Jegliča.

— **Križe pri Trzihu.** Občinski odbor je soglasno izvolil presvetlega gosp. knezoškofa dr. Antona B. Jegliča za svojega častnega občana.

— **Premeščeni so:** Anton Dolinar, kaplan v Starem trgu pri Poljanah na Jesenicah; Jožef Rogelj, kaplan v Št. Jerneju, v Stari trgu pri Poljanah; Janez Štrajhar, kaplan v Št. Rupertu, v Št. Jernej; Franc Sušnik, kaplan v Kočevju, v Št. Rupert; Viktor Turk, kaplan v Gorjah, v Cerklji pri Kranju; Janez Mevželj, kaplan v Trnovem na Notr., v Gorje; Jožef Leben, kaplan v Slavini, v Trnovo na Notr.; Janez Kramarič, kaplan v Črnom vrhu nad Idrijo, v Slavino; Alojz Lesar, kaplan v Starem trgu pri Ložu, v Črni vrh nad Idrijo; Janez Dežela, kaplan v Predvoru, v Št. Vid pri Zatičini; Tomaž Javornik, kaplan v Trzihu, v Predvor; Janez Drešar, c. kr. vojni kurat, za kaplana v Trzihu; Anton Gole, kaplan v Idriji, v Studenec; Anton Črnuželj, kaplan v Dobriču, v Veliko Dolino; Anton Hafner, kaplan v Žužemberku, v Dobriču; Anton Kastelic, kaplan v Šmihelu pri Novem mestu, v Žužemberku; Alojz Zupanc, kaplan v Toplicah, v Šmihelu pri Novem mestu; Anton Demšar, kaplan v Moravčah, na Rako; Valentin Jerše, kaplan na Jesenicah, v Moravčah; Martin Jarc, kaplan na Raki, za župnega upravitelja v Brusnici. — **Nomeščeni so:** Fr. Belec, novomašnik, za kaplana v Kočevju; Rafael Morel, semeniški duhovnik, za kaplana v Poljane; Janez Dovč, semeniški duhovnik, za kaplana v Sodražico.

— **Akademija češko-slovanskih bogoslovcev na Velehradu.** V ponedeljek, dne 29. t. m., se je vršila na Velehradu akademija češko-slovanskih bogoslovcev. Navzoči so bili tudi bogoslovci iz Ljubljane in Zagreba.

— **Iz Ennsa.** Dne 31. julija je infanterist 2. gorskega strelskega polka Janez Švab v Ennsu segel, da utrga z drevesa breskev. Posestnik dotičnega drevesa je dva koraka za njegovim hrbtom brez poziva ustreliš nani. Švabu je ostalo v telesu 35 do 40 svinčenih drobecov.

— **Iz D. M. v Polju** nam ponovno poročajo o poljskih tatvinah. Posebno tatvine krompirja so na dnevnem redu. Dobro bi bilo, če bi županstvo nastavilo poljskega čuvaja. Lastniki njiv bi gotovo radi prispevali k stroškom. Tatovi kopljejo že sedaj pozni krompir, pozneje bo pa prišel na vrsto še fižol. Zato je nujno potrebno, da se kaj ukrene.

— **Kolkovanje prošelj za oprostitev.** C. kr. finančno ministrstvo je odredilo, da morajo biti prošnje za oprostitev črnovojnikov od črnovojniške službe kolkovane z 2 K in priloge z 50 v. Kjer ni prošnje, mora biti z 2 K kolkovana oprostitevna razvidnica II, eventualno razvidni seznam o oprostitvah II. Kolkovanja so prosti uradi, železnice, Rdeči križ, pomožna društva in obrati, ki so pod vojaško oblastjo. Oprostitevne razvidnice II in razvidne sezname II je kolkovati na oni strani, kjer je podpisan prosilec.

— **Iz Dobrépolj.** Deželni vladi moramo priznati neko dobro voljo za pomagane, pa kaj, ko ni pravega spoznanja! Potom nje je namreč brzojavil žitni zavod komisijonarju g. Francu Klincu iz Zdenkevasi, da nam da na razpolago semenske ajde po maksimalnih cenah. Le naj jo da, bomo še vsaj enkrat jedli po dolgem času ajdove žgance. Ajde ne bomo sejali, ker prvič pri nas sploh ne uspeva, in drugič, ker je že prekasno, kajti če že seje pri nas kdo ajdo, jo seje junija ali že vsaj prve dni julija, pa imajo še čebele največ od nje. Do cveta pri nas ajda še pride, za zrno navadno nima več časa. Zadedi smo v srce, zato zahtevamo uspešne pomoči. Ustavo rekvizicije, zmanjšanje oddaje živine in prašičev, da bodo imeli ljudje več mleka in kakšno kračo za praznik ter znižanje oddajnega sena. Tisto — kako bi človek nazval, da bi se ne pregrešil? — o popustu pri davkih, kakor se je izrazil okrajni glavar v Kočevju, ne bo nič, kajti par zaplat raztrganega papirja nas ne bo rešilo gladi in pogina.

— **Vislice v Kočevju.** Gostilničar Fr. Verderber (Brauhaus) in naddavkar Šubic ustanovita akcijsko družbo za postavljanje vislic na glavnem trgu v Kočevju, kamor bosta obesila, kakor pravita, štiri »farje«: škofa, Sušnika, Pirkoviča in Watzla. Ker bo pa menda še dovolj prostora, pridejo za njimi na vrsto vsi Ribničani, ki zahajajo v Brauhaus. Zato: pazite se! Ima že preveč slovenskega denarja. — Pa še nekaj zani-

mivosti iz Kočevja! Kočevjarji iz mesta so jako podjetni. Dan jim je prekratek za delo. Zato so ob priliki birme porabili za delo tudi noč in pridno metali mlaje, ki jih je dal g. dekan postaviti pred cerkvijo, v Rinžo, da je bila še bolj umazana, kot je. Mozeljci so pa zelo navdušeni za glasbo. Da so pokazali prevzvišenemu g. knezoškofu svojo »veliko« umetnost, so mu zaigrali za slovo »Wacht am Rhein«. Veliko pred nami v vedi so pa Kočevjarji v Kočevski reki. Tam že vedo, kje gre pot v Jugoslavijo. Zato so napravili ob birmi na eno stran napis: Weg nach Jugoslawien. Morda boste prav kmalu romali po tej poti v Jugoslavijo! Milodari za vislice se hvaležno sprejemajo. Pošiljajo naj se na naslov: Edmund Šubic, Kočevje.

— **Z Jesenic.** Danes začenjamo zopet pesem, ki se je pela in prepevala več let pred vojno. Mislimo jeseniški predor pod železnico, oni slavnoznani predor, o katerem so se pele celo pesmi in še kakšne. Če gre človek skozi, mora biti tudi spreten turist, da prepleza hribe in kupe peska, ki leti skozi gornje odprtine v predor. Ne bode popreje bolj, da se bode pripetila kaka nesreča. Sicer je res vojska, toda kaka lopata in samokolnica bi se pa vendar še našla, četudi smo na Jesenicah. — Gosp. nadpoštarja pa ne smemo nič več vprašati, kdaj se bode spomnil, da bivajo na Jesenicah tudi Slovenci, drugače bode zopet rekel, ko bode bral vprašanje v »Slovenca« glede nemških napisov na pošti: Jetzt aber grad net! Ali smo res že tako daleč, da ljudje, ki jedo slovenski kruh, ne poznajo niti toliko časti, da bi nam dali vsaj to, kar nam po božji in človeški postavi gre?

— **Prošnja.** Na zadnjem običnem zboru »Bolniškega podpornega društva slovenskih visokošolcev« v Gradcu je bil pod predsedstvom g. vč. prof. dr. Rajka Nachtigalla soglasno sprejet predlog, da naj se čim prej ustanovi v Gradcu za jugoslovanske akademike obeh državnih polovic skupna kuhinja, ki naj otme naše visokošolce gladovanja. Podpisani odbor jugoslovanskih akademikov v Gradcu se obrača z uljudno prošnjo do vseh, ki so dobrega srca, da pomorejo po svojih močeh. Stvar je vseskozi nepolitična. V mislih nam je edino želja, da po možnosti zacelimo in olajšamo rane, ki nam jih je zadala vojna. Med dijaštvom je vse polno takih, ki so se vrnili po večletnih naporih vojne bedni in izčrpani k svojemu delu. Ako se ne zavzamemo za te trpine z naglo in izdatno pomočjo, jih izročimo neusmiljeno poginu. Kaj bi to pomenilo za ves naš narod, je gotovo jasno vsakomur! Zato je naš poziv, klic po samopomoči, bližnja in daljna bodočnost pa bo pokazala blagoslov tega početja. Pričakujemo od vse slovenske javnosti: od posameznika in društve, od občinskih odborov in mestnih zastopov, kakor tudi denarnih zavodov in privatnih podjetij, da bo razumevala naš plemeniti namen in se bo številno odzvala našemu klicu. Saj to je posojilo naloženo v živo kri naroda samega! Hvaležno se sprejme tudi najmanjši dar. Prispevke prosimo pošiljati na naslov: Slawischer Kranken-Unterstützungsverein, za »jugoslavensku akad. blagovaonu«, Graz, Universität. — Za odbor: prof. dr. Rajko Nachtigall, pokrovitelj; Drago Čop, stud. med., predsednik.

— **Toča** je pobila v sredo popoldne po kumljanskih hribih in dolinah. Najbolj so prizadeti kraji: Cimerno, Ključevica, Vetrni vrh, Studence, Svibno, Kote. Škoda je tem večja, ker žito po višje ležečih krajih še ni bilo požeto. — Med strašno nevihto je tudi treščilo v vezan kozolec Štembalov, ki je bil poln žita, sena in detelje. Pogorel je do tal, ki je bilo spravljeno pod njim. Ubogi ljudje! Zdaj še dvakrat bolj v teh časih! Pa bo prišla še rekvizicija, da jim bo pobrala, kar jim je še ostalo.

— **Poštna vest.** Promet zasebnih vojnopoštnih zavrtkov je odslej dovoljen pod obstoječimi pogoji na vojnoposilne urade št. 291, 454, 586, 593, 595, 647, 1056, 1057, na vojnoposilne urade št. 5, 142, 144, 194, 232, 265, 334, 342, 345, 349 in 362 pa ustavljen.

— **Kruh dražji.** Dunaj, 2. avgusta. Cene kruha se bodo mnogo bolj dvignile, kakor se je še včeraj poročalo. Normalni hleb kruha bo stal 1 K 56 vin. namesto dosedanjih 72 vin.

— **Graški otroci na Hrvaškem.** Dne 15. julija je prišlo na Hrvaško 80 otrok iz Gradca na prehrano. Otroci so nastanjeni pri Požegi v nemških kolonijah pri kmetih, katerim pomagajo pri delu v hiši in na polju.

— **Za pomožnega škofa v Lvovu** je bil posvečen lvovski kanonik, preje dekan v Tarnopolu dr. Boleslav Twardowski, 54-letni nečak dr. Twardowskega, ministra za Galicijo v Seidlerjevem kabinetu.

— **Pridelovalce krompirja** opozarjamo, da je sedaj obstoječa cena za krompir K 68.— veljavna le še do 10. avgusta. Od 10. avgusta pa do vstevši 22. avgusta se pa cena ponovno zmanjša za 16 kron pri 100 kg.

— **Vojna in rekvizicija.** Kmetica Bauer v temešvarski okolici, katere mož je že dolgo v ruskem ujetništvu, je 29. julija za-

klala oba svoja otročiča, nato je ustrelila ruskega vojnega ujetnika, ki je delal na dvorišču, nato se pa obesila. Pustila je pismo, v katerem izjavlja, da so jo predolga vojna in rekvizicije pognale v obup.

— **Za skladi »Slovenske Ljudske Stranke«** so darovali: Dr. Ivo Subelj, dvorni svetnik na Dunaju, 500 K; župni urad Cerklje pri Krškem zbirko duhovnikov leskovaške dekanije 174 K; Krajevni odbor S. L. S. v Naklem 100 K; Legat Evgen, ravnatelj zadružne zveze v Ljubljani, 100 K; Mlakar Janko, profesor v Ljubljani, 20 K; Zevnik Mihael, kaplan, Begunje pri Lescah, 20 K; I. F. iz Ljubljane 10 K; Jemec Anton, župnik, Sv. Jakob ob Savi, 10 K; Vrhovec Ivan, uradnik Gosp. zveze v Ljubljani, 10 K; Stazinski Nikolaj, župnik Primskega, 5 K. Somišljeniki, spominjajta se ob vsaki priliki Sklada S. L. S.!

— **Zahvala.** Ker je slavna podružnica sv. Cirila in Metoda v Domžalah od dobička gledališke predstave, ki jo je ista sodelovanjem domžalske godbe dne 21. in 28. t. m. v Sokolskem domu na korist slovenskih oslepelih vojakov in revnih domžalskih otrok priredila, slednjeimenovanim izdatni znesek 500 K podarila, se torej šolsko vodstvo v Domžalah za ta blagi čin najtopleje zahvaljuje.

— **Brevir** je pozabil neki duhovnik dne 30. julija na dolenski železnici od Ljubljane do Črnomlja v vlaku št. 2217. Dobi se na državnem kolodvoru v Ljubljani v pisarni za najdene stvari.

Ljubljanske novice.

lj **Opozarjamo na III. družabni večer** šentpeterskega prosvetnega društva, ki se vrši jutri ob 7. uri zvečer na vrtu Uniona, v slučaju neugodnega vremena v veliki dvorani.

lj **Dr. Lovro Pogačnik** je iz zdravstvenih ozirov odšel za nedoločen čas z doma.

lj **Šentpeterska Vincencijeva konferenca** ima sejo v ponedeljek, dne 5. avgusta, ob 8. uri zvečer. Vabimo k obisku.

lj **Ali smo na fronti?** Sinoči okoli pol 11. ure se je peljal skozi Ljubljano transport mažarskih vojakov, ki so zopet streljali iz vagonov na vse kraje Udmata do Viča in še naprej. Samo v smeri proti Dunajski in Marije Terezije cesti je padlo nad 30 ostrih strelcev. Skupno je bilo izstreljenih več sto strelcev. Vojaki so streljali kar v salvah. Kakor se nam poroča, so Mažari streljali po celi progi. V Logatcu je baje ustreljen neki železniški čuvaj. Železničarji so zelo razburjeni. Že itak vedno z eno nogo v grobu, so sedaj v nevarnosti, da jih ne zadenejo vojaške krogle. Ali smo že tako daleč v Avstriji, da se sme brez kazni ostro streljati, kjer se komu zljubi? Dolžnost policije je, da nemudoma posreduje pri vojaški oblasti, da se taki nečuvni dogodki ne bodo ponavljali. Saj je menda tudi zato tu, da med drugim ščiti življenje državljanov.

lj **Streljanje po Ljubljani.** Včeraj dopoldne je vojaški straži pri šentpeterski vojašnici pobegnili neki vojak. Straža je streljala za njim ter ga zadela pod rebra, da se je takoj zgrudil mrtev. V bližini je bilo mnogo ljudi. Tudi na Starem trgu je vojaška straža streljala. Človek po ljubljanskih ulicah res že ni več varen življenja. Vsak trenutek se lahko pripeti, da te zadene vojaška krogla. Smo pač v Ljubljani.

lj **Vojak ustrelil po nesreči vojaka.** Predvčeršnjim je snažil neki vojak na južnem kolodvoru puško. Pri tej priliki se mu je puška sprožila in krogla je šla skozi deske barake ter usmrtila nekega vojaka, ki je stal na kolodvoru. Ustreljeni vojak — Poljak po rodu — je bil ustreljen naravnost v srce.

lj **Samomor.** Te dni je v bližini domačanske vojašnice skočila v Gruberjev prekop 20 letna služkinja Ana Černivec in zginila v valovih. Na bregu je pustila svoje lesene sandale in nakupovalno torbico svoje gospodinje. Trupla še niso dobili. Vzrok samomora je neznan.

lj **Oddajanje tobaka v Ljubljani.** Ker bodo ljubljanske trafike prejele svoj tobak za prihodnji teden šele v ponedeljek in torek, pričo imenovani (31.) teden z oddajanjem tobaka šele v sredo zjutraj. Nestalni odjemalci morejo odslej, v kolikor je zanje tobaka, kupiti svojo enoto vsak dan tedna, izvemši ponedeljek, od 8. do 14. ure dopoldne in vsak delavnik od 14. do 17. ure popoldne. V tem prodajnem času za nestalne odjemalce se stalnim odjemalcem ne streže. Prihodnji ponedeljek in torek se tobak ne bo oddajal, niti stalnim, niti nestalnim odjemalcem. Več trafik, ki imajo mnogo stalnih odjemalcev, nima množine za nestalne odjemalce ali ima le majhno tako množino. Koliko se bo vsak prodajni čas delilo tobaka med nestalne odjemalce, kakšna je množina za stalne odjemalce, kolikim stalnim odjemalcem more trafikant postreči s posameznimi vrstami tobaka, to in drugo je razvideti iz razglaš, pritrjenega zunaj in znotraj trafike. Ako meni kadilec da

je prikrajan, naj se pritoži pri pristojnem oddelku finančne straže. Surovo in nepristopno nastopajočemu odjemalcu sme trafikant popolnoma odrediti tobak.

Ij Cepitev prašičev proti rdečici v Sp. šiški. V ponedeljek, dne 5. avgusta, ob 4. popoldne cepil bode g. mestni živilozdravnik, ravnatelj mestne klavnice Skale v Sp. šiški na dvorišču g. okrajnega načelnika Josipa Seidla prašiče zoper rdečico, na kar se opozarjajo posestniki.

Ij Izplačevanje vojaških nastanitvenih pristojbin se zopet prične na mestnem magistratu v ponedeljek dne 12. avgusta 1918 v mestnem vojaškem nastanitvenem uradu (Mestni trg št. 27, III. nadstropje) in sicer: za stanovanje v I. mestnem okraju (Poljanski okraj), v II. mestnem okraju (Mestni trg, Stari trg, Karlovska in Dolenska cesta) in v III. mestnem okraju (Trnovo in Gradišče do Franca Jožefa ceste v ponedeljek dne 12. avgusta; za stanovanja severno Prešernove ulice, Franca Jožefa ceste — IV. in VI. mestni okraj — St. Peterski okraj in Vodmat v torek dne 13. avgusta; za spodnjo šiško in vse one, ki so bili zadržani v gori navedenih dne, v sredo dne 14. avgusta. Uradne ure izplačevanja so od 3. do 6. ure popoldne.

Ij Mestna zastavljajalica Ljubljanskega razpisa p. n. občinstvu, da se vrši dne 8. t. m. redna mesečna dražba v mesecu decembru 1917 zastavljenih dragocenosti in efektov (blaga, perila, strojev, koles itd.) od 3. do 6. ure popoldne v uradnih prostorih, Prečna ulica št. 2. Posebno se še opozarja, da na dan dražbe ni mogoče rešitev ali obnovitev zapadlih predmetov, temveč le najkasneje zadnji uradni dan za stranke pred dražbo.

Ij Oddaja čevljarstva v Ljubljani in čevljarstva sukanca čevljarstvom mojstrov v Ljubljani in sodnem okraju Ljubljanske okolice. Čevljarstvom mojstri v Ljubljani, ki si hočejo kupiti čevljarstvo prejo in čevljarstvom sukanec, preseljen po trgovski in obrtniški zbornici, naj se zglase zaradi nakaznic pri združenem načelniku g. Karlu Kordeliču v Ljubljani, Rimska cesta 5, čevljarji iz sodnega okraja Ljubljanske okolice pa pri g. Ivanu Kranjcu v Spodnji šiški št. 4 (tik cerkve). Nakaznice se bodo izdale le onim, ki se bodo z obrtnim listom izkazali kot upravičeni čevljarstvom mojstri. Izdava nakaznic se prične v četrtek dne 1. avgusta 1918. Nakaznice veljajo do vstega 31. avgusta 1918. S tem dnem se prolaže zaključiti in pravica za nakup zapade rsem, ki je v tem času niso porabili.

Ij Današnji jutranji brzovlak je imel ur zamude. Vzrok je baje železniška nesreča menda pri Gloggnitzu. Tudi telefonska zveza z Dunajem je pretrgana.

Štajerske novice.

Š Strašna nesreča se je zgodila 25. julija na železniškem mostu v Mariboru, kjer so šli z glavnega kolodvora, la si skrajšajo pot, čez most. Sredi mosta sta jih srečala križajoča se brzovlaka. En vojak je bil takoj ubit, drugega je zmečtalo do smrti, tretjega je vrgel stroj čez most v Dravo in le četrti se je rešil ter pribežal nazaj na glavni kolodvor povečat, kaj se je zgodilo.

Koroške novice.

k Jugoslovane obešajo. Kje? V gostilni »Strudl« v Guštanju. Že ves mesec rasi na steni znani sramotilni, lažnjivi, hujkajoči oklic zoper Jugoslovane, ki ga je postavila nemška hinavščina in zloba, Slovenci pa še vedno zahajajo v to gostilno. Ali ne vidite, da vas ne marajo; ali vas bodo morali še z bičem ven nagnati?

k Duhovniške vesti. Za kaplana sta postavljena g. Peter Granig v Porečah ob jezeru, g. Leon Nuschei pri St. Vrbanu pri Glaneku. Prestavljeni so gg.: Košir Kristo, kaplan v Borovljah, kot provizor v Podlubeli, Ignacij Murij, administrator v Ročah, kot kaplan v Borovljah, Franc Kovač, kaplan v Sp. Dravogradu, kot provizor v Ukve; g. Posavcu Francu, prefektu Celovcu, je podeljena župnija št. Jedert Labudski dolini.

k Deželni odbor koroški je razpisal stipendij 1200 K na leto, ki se bo podelil korošcem na novo ustanovljeni mornariški šoli v Trstu, a pripomnil je, da dobe a stipendij le Nemci. »Mir« pripominja: Ker se ta stipendij plačuje ne le z nemškim, ampak tudi s slovenskim denarjem, d bilo pravično, ako bi se dala dva študentja Nemcem, tretji pa koroškemu Slovincu. Res je, deželni odbor ima — žalost — oblast do takega postopanja. Vidno pa se nam le zdi, da pri vsaki prikladi hodijo ti gospodje na trg in kriče:

Glejte, glejte, vsi ljudje, kak' pravično Slovincem je naše srce!

k Prepovedan občni zbor. V nedeljo, dne 28. julija, bi se imel vršiti redni letni občni zbor »Jugoslovanske strokovne zveze« za Črno. Politična oblast pa je občni zbor prepovedala, češ, da je delavstvo že itak preveč razburjeno. Ali okrajno glavarstvo ni pomislilo, da se s takimi prepovedmi ljudje še bolj razburjajo?

k Padli so na bojišču: Valentin Končič iz Lisičje vasi pri Pokrčah, Ferdinand Uranj iz Dobrlevasi in Franc Vricman iz Stopnevasi pri Šmihelu. Slovenske žrtve se množe.

k Smrtina nesreča. Pri Pokrčniku v Vovberskih gorah pri Dješkah se je dne 20. julija Jožef Aljančič, stražnik Rusov, po naključju tako nesrečno zaletel v polodprte hišne duri, da je dobil težke notranje poškodbe. Še tisto noč je bil previden ter je drugo jutro umrl. Doma je bil v Trziču na Kranjskem.

Primorske novice.

p Zasebno žensko gimnazijo snujejo v Trstu. Gimnazija ima biti popolna in se otvori s prihodnjim šolskim letom.

p Strela je udarila v soboto, dne 27. julija v Boljuncu v Istri ter zažgala hlev, ki je ves zgorel. Poginila je pri tem ena krava.

Prosveta.

pr Umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča v Ljubljani se otvori začetkom septembra. Umetniki, ki se še niso prijavili, naj to čim prej stori. Umetvori naj se vpošljejo najkasneje do 20. t. m. na naslov: R. Jakopič, Ljubljana, Turjaški trg 2.

pr C. kr. dvorni operni pevec, gospod Julij Betetto, je naš ljubi znanec, domačin, rodem Ljubljčan in eden največjih pevcev umetnikov Slovencev. Njegovo nekdanje delovanje pri slovenski operi v Ljubljani in večetno, če se ne motimo sedemletno delovanje na c. kr. dvorni operi na Dunaju mu je doneslo že toliko uspehov, ugleda in simpatij glasbenega sveta, da smo Slovenci na njega upravičeno lahko ponosni. Veselimo se, da priredi v Ljubljani v četrtek, dne 8. avgusta, koncert, h kateremu bodo pohiteli vsi njegovi nekdanji mnogobrojni prijatelji in občudovalci. Betettovi uspehi na Dunaju so veliki in priznani v operi in v koncertih. Betetto velja kot mojster lepega petja. Lepota njegove kantilene specijelno v pesmih je tipična in umiljivo je, da sestavi Betetto spored svojega koncerta tako, da prevladujejo pesmi in točke z lepo kantileno. Pevec uporablja leta in leta vso svojo pozornost na takozvano »noblesso v petju«, in znano je iz mnogih virov, da ga v strokovnjaških krogih baš zaradi tega posebno visoko cenijo. Njegov glas ni toliko dramatične snovi in dramatičnega značaja, nego je pravi krasni tipični »basse chantant«.

pr Pravoslavje. Spisal dr. F. Grivec. Knjiga je bogata po vsebini, nudi silno mnogo ter je nad vse aktualna. Vzemij jo; z zadoščenjem jo boš čital in proučeval. Kdor bo čital to knjigo, bo pri marsikaterem poglavju presenečen ob stal ter pričel zopet in zopet čitati; toliko nepričakovane, toliko novega nudi to delo. Dobi se v Katol. Bukvarni in velja 3 K.

pr Statistika gledališke sezone zagrebškega gledališča 1917/1918. Od 1. septembra 1917 do 30. junija 1918 je bilo v »Kralj. dež. hrvatskem gledališču« v Zagrebu 344 predstav; ako se temu priračuna še 16 predstav, ki so jih predstavljali avgusta 1917 in pa 34 predstav operne turnee v Trstu (od 8. junija do 13. julija 1918), je bilo skupaj 394 predstav. Med temi je bilo 167 dramatskih, 153 opernih, 57 operetnih, 2 izredni slavnostni, 3 baletne in 3 diletantske dobrodelne ter 5 diletantskih otroških predstav, 1 matineja in 4 koncertni večeri.

Igrali so 80 del in sicer: 48 dram, 22 oper in 10 operet. Od teh je bilo 36 slovenskih (24 izvirnih, 6 ruskih, 3 češke, 2 slovenski in 1 poljsko), 22 germanskih (11 nemških 2 angleška, 3 švedska, 2 norveški, 1 dansko in 1 ameriško); 18 romanskih (11 francoskih in 7 italijanskih), 3 mažarska in 1 starogrško delo.

pr Peter Nansen umrl. Iz Kodanja poročajo: Pisatelj Peter Nansen je v starosti 57 let umrl.

Spominjajte se »Slovenske Straže«!

Aprovizacija.

a Krompir za V. okraj. Stranke V. okraja prejmejo krompir v torek dne 6. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Razdeljeval se bo na nova zelena nakazila za krompir po naslednjem redu: dopoldne od 8. do 9. ure št. 1—150, od 9. do 10. št. 151 do 300, od 10. do 11. št. 301 do 450, popoldne od 2. do 3. št. 451 do 600, od 3. do 4. št. 601 do 750, od 4. do 5. št. 751 do 900, od 5. do 6. št. 901 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg krompirja. 1 kg stane 1 krono.

a Prodaja praških klobas po nižini cen. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v ponedeljek, dne 5. avgusta popoldne v vojni prodajalni v Gosposki ulici strankam z zeleno izkaznico B od št. 500 do 600. Vsaka oseba dobi 1 četrt kilograma; kilogram stane 4 krone.

a Nove izkaznice za milo. Prodajalci mila se opozarjajo, da se sme oddajati na nove izkaznice za milo in sicer: na prvi in drugi odrezek 1 e po en kos v. z. mila ali 1 e po en kos toaletnega mila, na 3. 4. 5. in 6. odrezek pa 1 e po 12 gramov milovega praška ali po 200 gramov maščobe vsebujočih pralnih in čistilnih snovi. Na celo izkaznico se torej ne sme oddati več kakor dva kosa vojnega ali toaletnega mila in 4 milove praške po 125 gramov ali 800 gramov maščobe vsebujočih pralnih in čistilnih snovi.

Deželna zveza za tujski promet in turizmo na Kranjskem.

je imela 31. julija v posvetovalnici deželne dvorca prvo glavno skupščino po izbruhu vojske. Udeležili so se je: za c. kr. ministrstvo za javna dela sekcijski svetnik dr. Ernest baron Wetschl, za c. kr. deželno vladno c. kr. dež. vladni svetnik dr. Robert Praxmarer, za deželo Kranjsko: dež. odbornik dr. Vladislav Pegan in sledeči člani glavnega odbora: Mihael Černe, hotelir (Bled); Andrej Krajec, župnik (Kranjska gora); dr. Valentin Krisper (Ljubljana); Josip Lavtizar, občinski gerent (Kranjska gora); Avgust Mally, župan (Belače); ces. svetnik Anton Maier, c. kr. okrajni šolski nadzornik (Ljubljana); Josip Perdan, svetnik trgovske zbornice in veletržec (Ljubljana); Ivan Andrej Perko, jamski tajnik (Postojna); Ivan Peterca, predsednik d. d. »Union« in tovarnar (Ljubljana); Ivan Piber, deželni poslanec in župnik (Gorje); J. Ružička, ces. kr. evidenčni nadzornik v pokoji (Ljubljana); dr. Karel Triller, dež. odbornik, podžupan deželnega stolnega mesta Ljubljane; Avgustin Zajec, gostilničar (Šiška). — Zborovanje otvori deželni odbornik dr. Pegan, ki pozdravi v imenu dežele vse udeležnike, se spominja velikih škod, ki so bile prizadete tujskemu prometu na Kranjskem vsled vojske, pričakuje, da se bodo te škode po državi olajšale in povrnila in da se bo postopalo deželi Kranjski nasproti popolnoma ravnopravno, ker ravno dežela Kranjska je doprinesla v vojski ogromne žrtve krvi in denarja. Ravnateljstvu je izrekal zahvalo dežele za neumorno poslovanje med vojnim časom. — Predsedstvo prevzame potem dr. Krisper in poda pojasnila, kaj je Deželna zveza storila v vojnem času in katere pomožne akcije je v prid hotelirstvu uspešno izvršila. Popolnoma preuredila se je tudi pisarna in okrepile so se tudi finance. Vsled podpor c. kr. ministrstva za javna dela, dež. odbora vojvodine Kranjske in stolnega mesta Ljubljane ter trgovske in obrtne zbornice, katerim se najtopleje zahvaljuje, je danes Deželna zveza za tujski promet tako krepka in jaka, kakor še ni bila nikdar, brez skrbi stopa v dobo prehodnega in mirovnega gospodarstva. Tujski promet bo za deželo, za državo in za interese zelo nadebuden vir dohodkov, takoj ko nastopi mir. V najbolj merodajnih krogih pričakujejo ravno na polju tujkega prometa velik naval inozemskega občinstva, ki bo pobiljšal posebno našo valuto, brez pobiljšanja valute se pa naše gospodarstvo ne da popraviti. Z ozirom na to so se osnovali v Avstriji in po celi srednji Evropi dolge vrste prometnih organizacij, pri katerih je tudi udeležena naša Deželna zveza. Naval tujcev bo, ko napoči zora miru, posebno na Kranjskem in v Primorju izredno velik. Da ga izkoristimo, bo dolžnost hotelirjev, skrbeti za zadostno aprovizacijo, zato pa zopet potrebujejo zadosten obratni fond, ki se jim mora preskrbeti. Modernizirati in izboljšati bo hotele, ki so vsled vojnih nastanitev bili zelo oškodovani. Tudi stolno mesto Ljubljansko se bo imelo pripraviti za velik prihod tujcev. Izprožiti bi bilo misel, da se na ljub-

ljanskem gradu priredi planinski, prometni in tujski muzej, ki bi bil nekaj biser tujim in domačim potovalcem. Ne računamo le s tujskim prometom, računati nam je tudi z jako velikim trgovskim prometom. Potem se predsednik spominja v vojnem času umrlega Ivana Markeža v Bohinjski Bistrici in Antona Dolničarja na Bledu. Velike zasluge, ki sta si jih pridobila rajna za naš tujski promet, se nikoli ne smejo pozabiti.

Zelo se imamo veseliti, da sta hotelir Ivan Kenda in njegova soproga Marija Kenda-Peternelova (sedaj v Sofiji na Bolgarskem) nakupila obsežna posestva, ter bosta s tem vpeljala hotelsko veleindustrijo pri nas na Kranjskem, ki je za mednarodni promet največjega pomena. Vsled svoje strokovne izobrazbenosti in marljivosti si je pridobila ta dvojica, kakor smo dobro informirani, v Sofiji ugled, čast in blagostanje, zato naj jim velja naš prisrčen pozdrav.

Dr. Krisper povdarja končno, da je imel čast udeležiti se dveh sprejemov pri Nj. Veličanstvu cesarju, in sicer pri deputaciji dežele Kranjske in pri deputaciji Avstrijskih prometnih zvez. Nj. Veličanstvo cesar je jako milostljivo obljubil tujskemu prometu svojo zaščito in še s posebnim povdorkom omenil, da želi, da njegova vlada podpira tujski promet, ker pospešuje to državne finance.

Predsednik končno zakliče Nj. Veličanstvu cesarju Karlu trikratni »Živijo«, kateremu se vsi navzoči navdušeno pridružijo.

Sledilo je poročilo o dosedanjem delovanju in o financah, katero se je vzelo z zadovoljstvom na znanje. Pojasnile so se potem najvažnejše točke prihodnjega delovanja in opozarjalo, da bomo rabili velika sredstva, kar bo težavna skrb ravnateljstvu.

V smislu pravil se je vodstvo Deželne zveze sestavilo sledeče: glavni predsednik deželni glavar na Kranjskem, državni poslanec dr. Ivan Susteršič; predsedstvo: dr. Krisper, dr. Pegan, dr. Triller; ravnateljstvo: dr. Papež, načelnik; ces. svet. Maier, načelnika namestnik in blagajnik; dr. Krisper, dr. Pegan, poslanec Piber člani ravnateljstva. — Kot svetovalci so bili izvoljeni: Ivan Kenda, hotelir v Sofiji; med. svetnik dr. Rihard Eder, solastnik zdravilišča »Rikli« na Bledu (Dunaj); dr. Jan Dvořák, ravnatelj Češke deželne zveze v Pragi; inženir Vladimir Remec, ravnatelj Obrtno-pospeševalnega urada v Ljubljani. Ustanovili so se finančni in reklamni odsek ter poseben odsek za ljubljansko mesto.

Na predlog dr. Krisperja se dovoli Gorškemu centralnemu pomožnemu odboru na Dunaju za prometne namene podpora 1000 K, kateri se obenem najtopleje pozdravi. Za Vintgarski fond se dovoli subvencija 1000 K.

Ob sklepu zborovanja izrekajo c. kr. sekcijski svetnik baron dr. Ernest Wetschl v imenu ministrstva za javna dela, dež. vlad. svetnik dr. Praxmarer v imenu deželne vlade, podžupan dr. Triller in poslanec Piber ravnateljstvu priznanje in zahvalo za neumorno in uspešno delo, izvršeno v vojni dobi.

Ravnateljstvo se je popoldne zbralo v zvezini pisarni na dolgotrajno sejo, pri kateri so se storili važni sklepi, katerim ima slediti izvršitev.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Uboga žena. Navedite natančne podatke in se pod podpis pošljite. Drugače ne moremo porabiti.

Zgubljeno-najdeno.

Zgubil se je plet, rjav, črno križast, od cerkve sv. Antona na Viču do Rožne doline št. 139. Pošten najditelj naj ga odda proti dobri nagradi Mariji Gale, Rožna dolina 139.

Šolske tiskovine in učila ima Katoška Bukvarna v Ljubljani kljub izrednim težkočam, ki se ji stavijo pri dobavi papirja in različnega drugega materiala, večinoma še vse v zalogi, vendar pa ne more izdati letos nobenega cenika, ker se cene spreminjajo od dne do dne. Vsa cenjena šolska vodstva prosimo, da nam že predčasno pošljejo naročila za prihodnje šolske leto, ker nam pri današnjih razmerah ni mogoče dati nobenih zagotovil, da nam bo sicer mogoče pravočasno ustreči.

»Franz Josef« grenčica povzroči naglo in temeljito očiščenje kanala železnega črevesa, lahkotno, brez bolestin odprtje in trajno polajšanje.

Prispevajte za sklad S. L. S.

Majhna kmetija

TAKOJ KUP! Ponudbe pod 1 na unravo »Slovenca« 2671

Kupim lahak

voz na peresih in kočijo

Ponudbe na poštni predal: 151, glavna pošta, Ljubljana.

PRODA SE

shramba za led

(Eiskasten), dobro ohranjena, dolgost 143 cm, visokost 139 cm, širokost 81 cm. F. DOLENZ, KRANJ. 2660

Tvrška J. Kostevec

naznanja cenj. odjemalcem, da ostane trgovina od 1. do 18. avgusta 1918

ZAPRTA.

2614 S spoštovanjem L. KOSTEVC.

Kupim lepe suhe gob

jurčke

po najvišji dnevni cen.

MIHAEL OMAHEN, TRGOVEC, VIŠNJAGORA.

Belo steklo

(drobce) od steklenic in kozarcev kupuje po najvišji ceni trdka V. PANHOLZER, LJUBLJANA, Pražakova ulica šte. 4.

Srbečico, Ušaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvirno zakonito zajamčeno »Skaboform« mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček 3 K, veliki lonček 5 K, porcija za rodbino 12 K. Založba za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jeleni, Ljubljana, Marijin trg. Pazite na varstveno znamko »Skaboform«!

Trgovina Antona Škofa

ostane radi nakupa blaga od 29. julija do 24. avgusta ZAPRTA. 2597

Slovenci, kupujte domačo grudo! PRODA SE vila na Bledu

popolno opravo. — Več pove upravnistvo »SLOVENCA« pod št. 2605.

GORICA: F. Batjel LJUBLJANA Stalna ul. 2-4. Stari trg št. 28 trgovina in mehanična delavnica. Moška in ženska DVOKOLESA še s staro pnevmatiko, ŠIVALNI in PISALNI STROJI, GRAMOFONI, ELEKTRIČNE ŽEPNE SVETILKE. Najboljše BATERIJE. Posebno nizka cena za preprodajalce.

I. a kričje

(sirkove) po 8 kron, II. a po 7 kron za komad v zavojih po 5 kg proti povzetju kakor tudi riževe melle v vsaki množini dobavlja trdka VACLAVA FILIPA vdova, Jablonné n. Orlici.

Gričar & Mejač

Prešernova ulica šte. 9 naznanja svojim cenjenim odjemalcem da ostane trgovina od 5. do 26. avgusta t. l. zaprta.

Absolventna trgovska tečajna išče primerne službe v mestu ali na deželi. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 2533.

Vzgojiteljico

ki je tudi pripravljena opravljati lahka hišna dela. Plača po dogovoru. Nastop 1. septembra. — SPREJME SE

Kuharica

ki je samostojna in ki opravlja vsa hišna dela. Plača po dogovoru. Nastop takoj ali pozneje. — Naslov: 2672 V. SCAGNETTI, stavbenik, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, I. nad.

likarice

se takoj sprejmo v trajno delo pri Carl Hamann, Ljubljana CERAR FRANJO, tovarna slamnatih izdelkov v STOBU PRI DOMŽALAH, se priporoča gg. trgovcem in slavnemu občinstvu za obila naročila različnih SLAMNATIH ŠOLNOV SLAMNATIH TORBIC (cekarjev) PREDPRAZNIKOV itd. 2690

Obvestilo. Naznanjamo vljudo, da bomo fmeli trgovino in delavnico od 7. do 20. avgusta 1918 —: ZAPRTO. — S spoštovanjem 2686 IVAN JAX & SIN, LJUBLJANA.

Prvovrstni nemški dramatičen pouk za dame, kakor tudi izkušnja za sposobnost. — Vprašanja na upravnistvo »Slovenca« pod št. 2687.

tambilije vseh vrst za urade, društva, trgovce itd. Anton Cerne, graver in izdelovatelj kavčuk-stambilijev Ljubljana, Dušni trg 1.

Potrji globoke žalosti naznanjamo tužno vest, da je Vse-mogočni poklical k Sebi našega najdražjega nam očeta, starega očeta, brata, strica, gospoda

Ivan-a Mihelič

posesnika in trgovca

v 67. letu starosti, previdenega s sv. zakramenti za umirajoče, po dolgi mučni bolezn, v četrtek dne 1. avgusta ob 8. uri zvečer v boljše življenje. Pogreb predragega rajnika bo v soboto dne 3. avgusta ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče k Sv. Križu v Jurjevici. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v domači župni in drugih cerkvah. Nepozabnega rajnika priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

Kot pri Novi Štiti, 2. avgusta 1918.

Frančiška Mihelič, soproga, Anton, Ivan, sinova. Frančiška, Ivana, Jožefa, hčere.

2691

Kupim zamaške in vreče

in plačam za nove zamaške do K 95.— za kilogram, stare, zavrtane, a ne zdrobljene do K 55.— za kilogram, dolge šampanske zamaške, ne umetno blago, 1 K za komad, in za vreče K 14.— za komad. — Prevzamem vsako množino proti prejšnji vposlatvi vzorca in aviso po povzetju.

E. Landskroner

mesto za nakup vreč in zamaškov Gradec, Lendkal 15.

ANA HOFBAUER

Najstarejša slovenska trdka to stroko Obstoja že nad 40 let. Imojteljica zaloga cerk, obleke in orodja Ljubljana, Wolfova ulica 4 se priporoča vlč. duhovščini in slav. občinstvu v obila naročila.

Kupim vsako množino

svinca

svinčenih odpadkov ali starih svinčenih predmetov. Ponudbe z napovedjo teže in cene sprejema: A. Šiferer, Laporje pri Slov. Bistrici, Štajersko.

Iščem

ortnarja

z vso oskrbo pri hiši. — Ponudbe je poslati: A. Kajfež, Kočevje.

Mlekarna

z vsemi mlekarskimi stroji je na prodaj v Hočah pri Mariboru. Posloje kakor tudi stroji so še novi in v najboljšem stanju. Posloje je porabno tudi za olarno, papirno tovarno ali temu podobno. Najmanjši ponudek je 90.000 kron. Stroji se lahko kupijo tudi posamezno. Ponudbe naj se pošljejo na občinski urad v Spod. Hoči pri Mariboru.

Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življensko in rentne, nezdodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n., sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim rizikom, otroških dot, rentna in ljudska, nezdodna in jamstvena zavarovanja.

— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. — Prospekti zastonj in poštne prosto. — Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Skromný, spolehl., stát, skoušený

Lesnik-myslivec

35 l. žen., s vžestr. dlouholet, praxi, obou zem. jaz. v řeči i pís. zn., 10. a 7 l. vysvědě., obezn. též v kanc. pr. zeměd. a zahrad. (žena dobrá kuhař. a drubežnice) žádá o trvalé, samost., příp. s zeměd. spoj. místo na mal. panství, n. o stálé místo nadmyšlivce v rozsahl. revíru. Naroky mírné, nastoup. dle ujednání, dep. pole, chov dobytka žádocno. Zn. »Vojny prostý« 25 84 do adm. t. l.

Hiša z vrtom

NA PRODAJ. Obstoja iz dveh sob, kuhinje, shrambe, dveh klet, z drvarnico in hlevom, z vsem pohištvo in poljskimi pridelki; tudi dva prašiča. Cena 24.000 K. Vinja Gora št. 20, zraven cerkve.

Mlini za drobljenje

Konst. Pálly, Praga, II. Havličkovo nam. 32. 2685

Slovenske narodne pesmi za citre in petje, priredil in izdal podpisani.

Izšlo je do sedaj devetero zvezkov — Vsak zvezek stane sedaj 4 krona. V par dneh izide nov, nekoliko manjši zvezek pod naslovom: »GRAJSKI ODMEVI«. Vsebina: 1. Trije prazniki: a) Božič, b) Novo leto, c) Duhovo. 2. Trije valčki: a) Bistra Sava, b) Slovenskim mladkam, c) Citin valček. — »Grajski odmevi« so brez besedila, torej samo za citre. Cena je vsled velike dražnje 4 K. Denar naj se blagovoli poslati naprej. Tam, kjer ni cenzure, se lahko na pošto nakaznico zadaj napiše, kaj se naroča. Priporočam se! 2684

IVAN KIFERLE,

Ljubljana, Krojaška ulica št. 8, II.

Sprejme se

izurjena prodajalka

v železniški stroki. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru.

A. SUŠNIK, Ljubljana, Zaloška cesta 21.

Dobro ohranjeno

moško kolo

ali samo gumijasti plašči z zračnimi cevmi, se kupi ali zamenja za živila. — Vpraša se v Ljubljani, Linhartova ulica šte. 25.

Kupujte le domač izdelek, to je:

Emona

Dobiva se v vsaki prodajalni!

Otvoritev krznarske obrti.

Vljudo naznanjam slavnemu občinstvu, osobito cenjenim damam, da otvorim

dne 5. avgusta letos

samostojno krznarsko delavnico

v kateri bodem izvrševal vsa v to stroko spadajoča dela ter

SPREJEMAL TUDI POPRAVILA.

Vljudo se priporočam.

Filip Bizjak

krznarski mojster,

Ljubljana, Marije Terezije c. 13/9

IŠČE SE poštena in pridna

služkinja

za vsa domača dela, k mali uradniški družini v manjšem mestu na deželi. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 2688.

NATAKARICA ali SOBARICA išče službe k boljši rodbini. — Nastop lahko takoj. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod: »Poštena« št. 2689.

Nadomestilo mila

za pranje perila, izborna penoče in prekaša vse doslej v prometu se nabavljajo izdelke. 1 zavoj t. j. 5 kg K 12.—; 1 zavoj 10 kg K. 23.—. Preprodajalci dajo popust pri naročbi celoga zaboja 250 kos. Belo mineralno milo za čiščenje rok in čiščenje perila. 1 zavoj 33 kosov K 14.—. Nadomestek za toaletno milo v različnih barvah, lepo dišee. 1 zavoj 33 kosov K 18.—. Razpošila po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. — Najmanj 33 more naročiti en zavoj vsake vrste. Izvorno podjetje M. Janker v Zagrebu št. 39, Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27. 2684

Advokat

dr. Ivan Marija Čok

vljudno naznanja,

da je otvoril svojo pisarno v Trstu, Dunajska ulica (via Vienna) št. 10, I. nadstr., levo.

2701

Mlatilnice

za pogon s silo in z roko, dalje čistilne mlatilnice najnovejše konstrukcije, čistilnice, trijerje, stiskalnice za grozdje in sadje, mline za žito in sadje, gepelje, slamoreznice, brzoparilnice, kotle za žganje, brane in pluge ter razne druge poljedelske stroje iz največjih tovarov, zajamčeno dobre kakovosti

ima vedno v zalogi Fr. Hitti zaloga poljedelskih strojev v Ljubljani, Martinova cesta št. 2.

Dalje opozarjam na svojo veliko zalogo priznane in dokazane najboljših ročnih mlinov, pripravljenih za vsako mletev. Dobra in najcenejša postrežba vsakemu zajamčena.

Močno krmilo za konje

vsebuječe maščobo, beljakovino in sladkor, popoln nadomestek za

oves

Pri vojaštvu, v rudnikih, mlinih ter drugih industrijskih podjetjih kakor tudi pri velikih hlevih ter gospodarskih zadrugah itd. itd. uspešno uvedeno za slabo rejene ali težka dela opravljajoče konje. V vsaki množini oddaja

podjetje za močna krmila „Viktoria“ LJUBLJANA, Gradlišče 10

Pri naročilu pošljite vrečel — Pismena vprašanja samo Ljubljana poštai predal 148. — Cena za kg le K 2-20. — Zahtevajte pošiljke za poskušnjo od 10 kg višje proti obračunu.

PREBRANI KONJI

Pri topničarski opremni postaji arm. višjega poveljstva v Ljubljani, (mestna topničarska vojašnica v Ljubljani) se vrši dražbena prodaja večjega števila odbranih konj dne 14. in 16. avgusta 1918 ob 8. uri. — K licitaciji se bodo pripustili le taki interesentje, ki se morejo izkazati s pravilno legitimacijo kakega političnega oblastva 1. inštanice. — Iz kupne legitimacije mora biti razvidno število konj, ki jih sme kupiti interesent. Trgovci s konji in mešetarji so izključeni od licitacije. — Prevzemno ceno in kolkovno pristojbino treba plačati takoj v gotovini. Podrobni pogoji se lahko vpogledajo pri topniški opremni postaji. 2694

Umetno gnojenje

bo samo

Vaša korist

toča ne odlašajte! — Zahtevajte takoj ponudbe na 20% kali-jevo sol in 14% kajnit Poznejši naročil vsled težavnega uvoza ne bo mogoče izvršiti! Pojasnila so vam na razpolago! Jamstvo za kakovost! VINKO VABIČ, veletržec, Zalec, Juž.-štaj.